

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 742/2021*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1^Α, Αθήνα, την 5^η Αυγούστου 2021, ημέρα Πέμπτη και ώρα 13:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Καλλιόπη Μπενετάτου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης,

Ιωάννης Στεφάτος (Εισηγητής)

Μαρία Ιωαννίδου,

Μαρία Ιωάννα Ράντου,

Σωτήριος Καρκαλάκος και

Ιωάννης Πετρόγλου

Γραμματέας: Ευγενία Ντόρντα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της υπ' αριθ. πρωτ.οικ.6098/16.7.2021 Εισήγησης Διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25^α του ν. 3959/2011 και την υπ' αριθ. 704/2020 απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στη σχετική αγορά χημικών τουαλετών, για πιθανή παράβαση των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού», όπως ισχύει και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) σε συνέχεια των Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς των εταιρειών i) ΤΟΙ ΤΟΙ (HELLAS) ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ, ii) ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΕ, iii) Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ Μ.ΕΠΕ, iv) ALBA TEXTILE AGENCY ΕΠΕ

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε έξι (6) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) «Έκδοση για την εταιρεία ALBA Ε.Π.Ε.», (3) «Έκδοση για την ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Ε.Π.Ε...», (4) «Έκδοση για την Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ Μ.ΕΠΕ», (5) «Έκδοση για την εταιρεία ΝΕΙΛΟΣ Α.Ε.» και (6) «Έκδοση για την ΤΟΙ ΤΟΙ Α.Ε.». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α' /20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β' /16.1.2013).

και ν) ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την Ευγενία Ντόρντα, με αναπληρώτρια αυτής την Ηλιάνα Κούτρα.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον Εισηγητή της υπόθεσης, Ιωάννη Στεφάτο, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ.6098/16.07.2021 γραπτή εισήγηση και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, πρότεινε, δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 704/2020 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το σκεπτικό της Εισήγησης, των αναφερομένων στην Εισήγηση Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθησαν από τις επιχειρήσεις ΤΟΙ ΤΟΙ (HELLAS) ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ, ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΕ, Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΕΠΕ, ALBA TEXTILE AGENCY ΕΠΕ και ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

Διαπιστώνει ότι οι ως άνω εταιρείες παραβίασαν σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο σκεπτικό της Εισήγησης το άρθρο 1 του ν. 3959/2011 λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένες οριζόντιες συμπράξεις δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν στην Εισήγηση.

Υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν, εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει, και να παραλείπουν στο μέλλον τις διαπιστωθείσες στο σκεπτικό της Εισήγησης παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011.

Επιβάλλει τα πρόστιμα που αναλύθηκαν στην Εισήγηση για την τέλεση των διαπιστωθεισών στο σκεπτικό της Εισήγησης παραβάσεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της Εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή του Εισηγητή Ιωάννου Στεφάτου, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την Εισήγηση και τις Δηλώσεις Διευθέτησης των μερών,

1 Περιεχόμενα

I.	ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	4
II.	ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	5
II.1	ΤΟΙ ΤΟΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ (ΤΟΙ ΤΟΙ HELLAS Α.Ε.)	5
II.2	ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.	6
II.3	ΑΛΒΑ Ε.Π.Ε.	6
II.4	Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.	6
II.5	ΝΕΙΛΟΣ Α.Ε.	7
III.	ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ.....	7
IV.	Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	8
IV.1	Εφαρμοστέες διατάξεις.....	8
IV.2	Υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση	10
	<i>Εκκίνηση διαδικασίας διευθέτησης - Εκτίμηση της ΕΑ</i>	10
	<i>Διμερείς συσκέψεις</i>	11
	<i>Υποβολή προτάσεων διευθέτησης διαφοράς.....</i>	11
	<i>Επί της εφαρμογής του άρθρου 1 Ν. 3959/2011</i>	13
	<i>Η έννοια της «επιχείρησης»</i>	13
	<i>Η έννοια της απαγορευμένης σύμπραξης, κατά το άρθρο 1 Ν. 3959/2011 («συμφωνία» ή / και «εναρμονισμένη πρακτική»)</i>	13
	<i>Παρεμπόδιση, περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού - αντικείμενο της συμφωνίας ή/και εναρμονισμένης πρακτικής</i>	16
	<i>Επί της έννοιας της ενιαίας και διαρκούς παράβασης στην περίπτωση των απαγορευμένων συμπεράξεων</i>	18
V.	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	19
V.1	ΓΛΑΡΟΣ – ΑΛΒΑ	20
	<i>Ως προς τη σύμπραξη των ετών 2011-2013</i>	20
	<i>Ως προς την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφορικών την περίοδο 2012- 2013.....</i>	21
	<i>Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης ΓΛΑΡΟΣ – ΑΛΒΑ</i>	23
V.2	ΤΟΙ-ΤΟΙ – EUROPRISE	25
	<i>Πρακτικές των ετών 2012 – 2013</i>	25
	<i>Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης ΤΟΙ ΤΟΙ- EUROPRISE.....</i>	28
V.3	EUROPRISE – ΑΛΒΑ	30
	<i>Λαϊκές αγορές Αθήνας (2014)</i>	30
	<i>Υπουργείο Πολιτισμού-Διεύθυνση Συντήρησης-Περία (2015).....</i>	31
	<i>Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης EUROPRISE – ΑΛΒΑ</i>	32

V.4 ΓΛΑΡΟΣ – ΝΕΙΛΟΣ	33
<i>Λαϊκές Αγορές Αθήνας (2015)</i>	33
<i>Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης ΓΛΑΡΟΣ-ΝΕΙΛΟΣ</i>	34
VI. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011	35
VII. ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ-ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ-ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	35
VIII.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ	41
VIII.1.1 Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε (δ.τ. ΓΛΑΡΟΣ)	41
VIII.1.2 ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Ε.Π.Ε. (EUROPRISE)	44
VIII.1.3 ALBA Ε.Π.Ε.	48
VIII.1.4 ΤΟΙ ΤΟΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ (ΤΟΙ ΤΟΙ)	52
VIII.1.5 ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	55

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Σε συνέχεια δημοσιευμάτων¹ και πληροφοριών που περιήλθαν σε γνώση² της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής ΓΔΑ) αποφασίστηκε η εκκίνηση αυτεπάγγελτης έρευνας για την εξέταση των συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά μίσθωσης, προμήθειας και παροχής υπηρεσιών τοποθέτησης, απομάκρυνσης, καθαρισμού και γενικότερης διαχείρισης χημικών τουαλετών. Οι πληροφορίες και τα δημοσιεύματα αφορούσαν σε υποψίες/υπόνοιες σύμπραξης μεταξύ ανταγωνιστριών εταιρειών του κλάδου για κατανομή αγορών, με απώτερο σκοπό την αύξηση των τιμών των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σκοπός της αυτεπάγγελτης έρευνας ήταν η διαπίστωση τυχόν παραβάσεων του άρθρου 1 του ν.3959/2011 περί «Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού» όπως ισχύει και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.).
2. Στο πλαίσιο της εν λόγω έρευνας στις 23.02.2016, η ΓΔΑ πραγματοποίησε επιτόπιο έλεγχο στην έδρα των εταιρειών: i) Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ Μονοπρόσωπη ΕΠΕ, υπό το σήμα ΓΛΑΡΟΣ (εφεξής

¹ Βλ. το από 24.01.2015 δημοσίευμα της εφημερίδας «Καθημερινή» με τίτλο «Οσμή σκανδάλου και με WC» καθώς και την ανάρτηση της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων Πωλητών Λαϊκών Αγορών (ΠΟΣΠΑΠΠΑ - υπ' αριθ. πρωτ. 3143/10.09.2015) στην ιστοσελίδα www.laikesagores.gr σε απάντηση ενστάσεων των εταιρειών Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ Μ. ΕΠΕ και Νείλος Α.Ε. σχετικά με το διαγωνισμό χημικών τουαλετών το Σεπτέμβριο 2015.

² Βλ. [...] έγγραφα του φακέλου. Βλ. συναφώς και υποσημείωση [...].

ΓΛΑΡΟΣ)³, ii) ΤΟΙ ΤΟΙ (HELLAS) ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ⁴ (εφεξής ΤΟΙ ΤΟΙ), iii) ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΕ⁵ (εφεξής EUROPRISE)⁶ και τέλος iv) την ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (εφεξής ΝΕΙΛΟΣ)⁷. Περαιτέρω, προκειμένου να αξιολογηθούν συλλεχθέντα από τον έλεγχο έγγραφα, ελήφθησαν ανωμοτί καταθέσεις από τους νόμιμους εκπροσώπους τόσο των προαναφερθέντων εταιρειών όσο και της εταιρείας ALBA TEXTILE AGENCY ΕΠΕ⁸ (εφεξής ALBA) και εστάλησαν επιστολές παροχής στοιχείων-ερωτηματολόγια σε εικοσι-μία (21) αναθέτουσες αρχές⁹.

II. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

II.1 ΤΟΙ ΤΟΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ (ΤΟΙ ΤΟΙ HELLAS A.E.)

3. Η ΤΟΙ ΤΟΙ ΕΛΛΑΣ¹⁰ είναι μέλος του Ομίλου «ADCO», ο οποίος εδρεύει στο Ratingen της Γερμανίας και ο οποίος αποτελεί παγκόσμιο ηγέτη στην αγορά κινητών χημικών τουαλετών και εν γένει συστημάτων υγιεινής, δραστηριοποιούμενος σε 29 χώρες. Η ελληνική ΤΟΙ ΤΟΙ δραστηριοποιείται από το 2003¹¹ πανελλαδικά στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υγιεινής και περιβάλλοντος και ιδιαίτερα στην ενοικίαση φορητών τουαλετών καθώς και μεγαλύτερων μονάδων (Containers & ρυμουλκούμενων οχημάτων) υγιεινής, με έδρα τις Αχαρνές Αττικής.

³ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ.1270/18.02.2016 εντολή ελέγχου

⁴ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ.1267/18.02.2016 εντολή ελέγχου

⁵ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ.1268/18.02.2016 εντολή ελέγχου

⁶ Επιτόπιος έλεγχος διενεργήθηκε και στη ΡΕΙΝΜΠΟΟΥ ΤΟΙΛΕΤΣ ΕΠΕ, σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ.1269/18.02.2016 εντολή ελέγχου. Η εν λόγω εταιρεία η οποία δραστηριοποιείται στην παροχή πολυτελών χημικών τουαλετών, συστεγάζεται και έχει το ίδιο ιδιοκτησιακό καθεστώς με την EUROPRISE για την οποία ωστόσο δεν προέκυψαν στοιχεία συμμετοχής σε σύμπραξη.

⁷ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ.1271/18.02.2016 εντολή ελέγχου

⁸ Υπ' αριθ. πρωτ. 8339,8347,8348,8349,8360/24.09.2020 κλήσεις για καταθέσεις, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 01-02.10.2020. Σημειώνεται ότι και κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου (23.02.2016) ελήφθησαν καταθέσεις από τους κ.κ.[...].

⁹ Βλ. επιστολές υπ' αριθ. πρωτ. 3570/06.05.2020 προς Υπ. Πολιτισμού - Δ.νση Συντήρησης αρχαιοτήτων, 3571/06.05.2020 προς Κοινωφελή επιχείρηση Νεάπολης Συκεών, 3572/06.05.2020 προς Εφορεία Αρχαιοτήτων Τρικάλων, 3573/06.05.2020 προς KMS Buildings A.E., 3574/06.05.2020 προς Ανώτατη στρατιωτική διοίκηση (ΑΣΔΥΣ), 3575/06.05.2020 προς Εφορεία Αρχαιοτήτων Καρδίτσας, 3576/06.05.2020 προς Δήμο Νάξου, 3577/06.05.2020 προς Δήμο Σιθωνίας, 3578/06.05.2020 προς Δήμο Πειραιά, 3579/06.05.2020 προς Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσ/νίκης, 3580/06.05.2020 προς Εφορεία Αρχαιοτήτων Ημαθίας, 3581/06.05.2020 προς Δήμο Θήβας, 3582/06.05.2020 προς ΟΛΘ και 190/11.01.2021 προς Σύλλογο Ποντίων Ασπροπύργου. Ερωτηματολόγια εστάλησαν και στις Αναθέτουσες Αρχές σχετικά με τις λαϊκές αγορές στην Αθήνα και τον Πειραιά (ΠΟΣΠΑΠΠΑ, ΠΟΣΠΑ, Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών Περιφέρειας – βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3355/29.05.2018, 3356/29.05.2018, 7647/02.09.2020 επιστολές) καθώς και στη Θεσσαλονίκη (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7908/10.09.2020). Περαιτέρω και αναφορικά με διαγωνιστικές διαδικασίες για κάλυψη αναγκών προσφύγων (στους χώρους φιλοξενίας στρατοπέδου Μαζαράκη Κιλκίς και Softex Θεσ/νίκης), η ΓΔΑ απεύθυνε τις σχετικές επιστολές 7647/02.09.2020 προς 71^η Αερομεταφερόμενη Ταξιαρχία και 8717/08.10.2020 προς Ελεγκτήρια Δαπανών Στρατού, για τις οποίες ωστόσο δεν προέκυψαν στοιχεία συμμετοχής των εμπλεκόμενων εταιρειών σε σύμπραξη.

¹⁰ Βλ. ιστοσελίδες www.toitoidixi.de, www.toitohellas.com και υπ' αριθ. πρωτ. 4362/19.05.2021 Πρόταση Διευθέτησης Διαφορών ΤΟΙ ΤΟΙ (εφεξής και ΠΔΔ της ΤΟΙ ΤΟΙ).

¹¹ Υπ' αριθ. πρωτ. 1210/17.02.2016.

Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας ήταν αρχικά ο κ. [...] (έως τον Ιούνιο 2012) και μετέπειτα ο κ. [...]. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στη σχετική αγορά χημικών τουαλετών ανήλθε για το έτος 2012 σε €[...] και για το 2013 σε €[...], βάσει του οποίου κατέχει την πρώτη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [35-45]%¹². Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η εταιρεία απασχολούσε [...] εργαζομένους.

II.2 ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.

4. Η ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΕ¹³ ιδρύθηκε το 1999, από τα μέλη της οικογένειας Βάνα με έδρα τη Γλυφάδα Αττικής. Έχει ως κύριο αντικείμενο δραστηριότητας την εκμίσθωση και πώληση χημικών τουαλετών, καθώς και την παροχή συναφών υπηρεσιών μεταφοράς, συντήρησης και καθαρισμού χημικών και σταθερών τουαλετών στην Ελλάδα. Στο πελατολόγιο της εταιρείας περιλαμβάνονται τόσο δημόσιες αρχές, όσο και επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στη σχετική αγορά χημικών τουαλετών ανήλθε κατ' έτος για την περίοδο 2012 – 2015 σε €[...], €[...], €[...] και €[...] αντίστοιχα. Η εταιρεία κατέχει τη δεύτερη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [15-25]%. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η εταιρεία απασχολούσε [...] εργαζομένους.

II.3 ALBA Ε.Π.Ε.

5. Η ALBA TEXTILE ΕΠΕ¹⁴ ιδρύθηκε το 1999 στη Θεσσαλονίκη και δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην αγορά των ενδυμάτων και αξεσουάρ (αντιπροσώπευση οίκων και επιχειρήσεων σε είδη ενδυμάτων, αξεσουάρ και συναφών υπηρεσιών) καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών καθαρισμού-υγιεινής και περιβάλλοντος. Στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας συμμετέχει σε διαγωνισμούς παροχής υπηρεσιών μίσθωσης και συντήρησης χημικών τουαλετών, εκμισθώνει και πωλεί χημικές- φορητές τουαλέτες σε πλήθος πελατών (εργολάβους, κατασκευαστικές εταιρείες, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, κατά την μεταναστευτική κρίση τον Ελληνικό Στρατό και Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις). Διαχειριστής της εταιρείας είναι ο κ. [...]. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στη σχετική αγορά χημικών τουαλετών ανήλθε κατ' έτος για την περίοδο 2011 – 2015 σε €[...], €[...], €[...], €[...] και €[...] αντίστοιχα. Η εταιρεία κατέχει την τρίτη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [15-25]%. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η εταιρεία απασχολούσε [...] εργαζομένους.

II.4 Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.

¹² Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τη συνολική αξία της σχετικής αγοράς χημικών τουαλετών, τα μερίδια αγοράς των εμπλεκόμενων εταιρειών υπολογίζονται με βάση το άθροισμα του κύκλου εργασιών των τεσσάρων (4) σημαντικότερων εταιρειών του κλάδου τη διετία 2012-2013.

¹³ Βλ. ιστοσελίδα www.europrise.gr και υπ' αριθ. πρωτ. 4607/26.5.2021 Πρόταση Διευθέτησης Διαφορών Europrise (εφεξής και ΠΔΔ της Europrise).

¹⁴ Βλ. ιστοσελίδα www.albawc.gr και υπ' αριθ. πρωτ. 4218/14.5.2021 Πρόταση Διευθέτησης Διαφορών Europrise (εξεφής και ΠΔΔ της ALBA)

6. Η εταιρεία Α.Φ.ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΜΟΝ. ΕΠΕ¹⁵ με τον διακριτικό τίτλο «ΓΛΑΡΟΣ» και έδρα την Καλλιθέα Αττικής ιδρύθηκε το 1996 από τον [...]. Είναι η πρώτη εταιρεία που εισήγαγε και εγκατέστησε στην Ελλάδα μεταφερόμενες χημικές τουαλέτες για δημόσιους χώρους. Η εταιρεία ενοικιάζει, διαχειρίζεται και συντηρεί χημικές τουαλέτες, με τους κυριότερους πελάτες της να είναι ιδιώτες και δευτερευόντως δημόσιοι φορείς. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στη σχετική αγορά χημικών τουαλετών ανήλθε για το έτος 2011 σε €[...], για το έτος 2012 σε €[...], για το 2013 σε €[...], ενώ για το έτος 2015 σε €[...]. Η εταιρεία κατέχει την τέταρτη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [5-10]%. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η εταιρεία απασχολούσε [...] εργαζομένους.

II.5 ΝΕΙΛΟΣ Α.Ε.

7. Η ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΕ¹⁶ ιδρύθηκε το 1988 και δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων με κυριότερα τη διαχείριση αποβλήτων, την ανακύκλωση υλικών και τη συλλογή πάσης φύσεως απορριμμάτων, με έδρα την ΒΙ.ΠΕ. Μαρκοπούλου Αττικής. Η δραστηριότητά της στη σχετική αγορά χημικών τουαλετών είναι περιστασιακή και μη σημαντική (κάτω του [0-5]% του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρείας)¹⁷ και διαμορφώνεται στις [...] ευρώ περίπου το 2015. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η εταιρεία απασχολούσε συνολικά για όλες τις δραστηριότητές της [...] εργαζομένους.

III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

8. Η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμες ή δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους. Εν προκειμένω, στην κρινόμενη υπόθεση, ως σχετικές αγορές προϊόντος / υπηρεσιών αποτελούν καταρχήν η αγορά μίσθωσης, προμήθειας και παροχής υπηρεσιών τοποθέτησης, απομάκρυνσης, καθαρισμού και γενικότερης διαχείρισης χημικών τουαλετών, λαμβάνοντας υπόψιν ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση της υπό κρίση υπόθεσης σύμπραξης¹⁸.

¹⁵ Βλ. ιστοσελίδα www.glaroswc.gr και υπ' αριθ. πρωτ. 4401/19.05.2021 Πρόταση Διευθέτησης Διαφορών ΓΛΑΡΟΣ (εφεξής και ΠΔΔ της ΓΛΑΡΟΣ)

¹⁶ Βλ. ιστοσελίδα www.neilos.gr, στοιχεία από imentor και υπ' αριθ. πρωτ. 3891/29.04.2021 Πρόταση Διευθέτησης Διαφορών ΝΕΙΛΟΣ (εφεξής και ΠΔΔ της ΝΕΙΛΟΣ)

¹⁷ Στοιχεία έτους 2015.

¹⁸ Η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση των υπό κρίση συμπεριφορών, διότι κατά πάγια ενωσιακή νομολογία και πρακτική δεν απαιτείται η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όταν οι κρινόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού. Συναφώς, δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, για τη διαπίστωση παράβασης ειδική οικονομική ανάλυση για τις συνθήκες της οικείας αγοράς, ούτε και για τον προσδιορισμό αυτής. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011. Συναφώς, έχει κριθεί ότι δεν είναι η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού που επιλέγει κάθε φορά «κατ' αυθαίρετο» τρόπο τη σχετική αγορά προϊόντων, αλλά οι ίδιες οι συμπράττουσες επιχειρήσεις που επικεντρώνουν την αντί-ανταγωνιστική τους συμπεριφορά σε ορισμένο/-α προϊόν/τα (καθορίζοντας έτσι και το εύρος της σχετικής έρευνας). Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΠΕΚ Τ-38/02 Groupe Danone κατά Επιτροπής, σκ. 99, και Τ-48/02

9. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα και τις υπηρεσίες τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού¹⁹. Εν προκειμένω ως σχετική γεωγραφική μπορεί να οριστεί καταρχήν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας (καθώς οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται ή δύνανται να δραστηριοποιούνται σε όλη την επικράτεια) και δεν υφίστανται νομικά εμπόδια δραστηριοποίησης τους σε περιοχές εκτός της έδρας τους, αν και τα πραγματικά (οικονομικά και τεχνικά) εμπόδια, συνεκτιμώνται κατά τη λήψη απόφασης για τη συμμετοχή κάποιας επιχείρησης σε διαγωνισμούς σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές. Υπ' αυτό το πρίσμα, όσο μεγαλώνει η απόσταση μεταξύ των εγκαταστάσεων των μερών και του χώρου της αναθέτουσας αρχής όπου θα παρασχεθούν οι υπηρεσίες, ειδικά στις περιπτώσεις μίσθωσης, καθαρισμού και διαχείρισης χημικών τουαλετών (όπου π.χ. υπάρχει υποχρέωση τακτικής επίσκεψης των τουαλετών για καθαρισμό κλπ) αυξάνεται το κόστος και οι τεχνικές δυσχέρειες παροχής των υπηρεσιών. Συναφώς, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι επιχειρήσεις με έδρα την αλλοδαπή αποτελούν για τις Αναθέτουσες Αρχές πραγματική εναλλακτική επιλογή, ενώ παράλληλα, σε μεγάλο αριθμό μικρού οικονομικού αντικειμένου έργων (βλ. κατωτέρω ενότητα V), η επιλογή αναδόχου διενεργείται μέσω απ' ευθείας ανάθεσης. Χαρακτηριστικό είναι δε, ότι, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, σε κανέναν εκ των υπό έρευνα διαγωνισμών δεν μετείχε ούτε εκδήλωσε ενδιαφέρον συμμετοχής αλλοδαπή επιχείρηση.

IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

IV.1 Εφαρμοστές διατάξεις

10. Βάσει του άρθρου 25α του ν. 3959/2011²⁰, το οποίο προβλέπει την δυνατότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») να θεσπίσει με απόφασή της διαδικασία διευθέτησης διαφορών με τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που εκούσια και με ελεύθερη βούληση παραδέχονται τη συμμετοχή τους σε αποδιδόμενη σε αυτές οριζόντια καρτελική σύμπραξη, κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, καθώς και να ρυθμίσει, εντός της κανονιστικής εμβέλειας που οριοθετείται με το εν λόγω άρθρο, τα εκεί ενδεικτικώς αναφερόμενα ζητήματα, αλλά και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια που συνδέεται με τη διεξαγωγή της διαδικασίας αυτής, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011²¹ εκδόθηκε από την ΕΑ η υπ' αριθ. 628/2016 απόφαση με τίτλο «*Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις οριζοντίων συμπράξεων κατά παράβαση του άρθρου 1 του ν.*

Brouwerij Haacht NV κατά Επιτροπής, σκ. 58 (καθώς και στη σχετική νομολογία που παραπέμπουν), ΠΕΚ Τ-71/03, Tokai Carbon κατά Επιτροπής, σκ. 90.

Βλ. και Απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 σύμφωνα με την οποία είναι διαφορετικό το ζήτημα ότι τέτοια ανάλυση μπορεί να απαιτείται 1) για να κριθεί αν η παράβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής και της Συνθήκης ή μόνο του εθνικού δικαίου και 2) για την επιμέτρηση τής ποινής.

¹⁹ Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Επ. «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997, σκ. 8.

²⁰ Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στο ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

²¹ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ» (εφεξής «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών»), όπως αυτή τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την απόφαση ΕΑ 704/2020.

11. Σκοπός της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ») είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου²², προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις²³ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ²⁴ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω²⁵. Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ελικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της σχετικής ευθύνης της, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ²⁶.
12. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε οριζόντια καρτελική σύμπραξη και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη συναφή ευθύνη τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη

²² Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τίμαθ κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 60.

²³ Εφεξής η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

²⁴ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τίμαθ κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 65.

²⁵ Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C- 297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10101, σκ. 36, ΔΕΚ C- 328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σελ. I-3921, σκ. 83, και ΠΕΚ 311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σελ. 11.29, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται επίσης και στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με την μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10157, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. 453, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, σκ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, παρ. 15.

²⁶ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δε διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), παρ. 2.

πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{27,28}.

13. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 25α τελευταίο εδάφιο του ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1, 2 και 3²⁹ του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου³⁰ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 έως 3 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

IV.2 Υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση Εκκίνηση διαδικασίας διευθέτησης - Εκτίμηση της ΕΑ

14. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο οι πέντε (5) ελεγχόμενες επιχειρήσεις, ΤΟΙ- ΤΟΙ³¹, EUROPRISE³², ΓΛΑΡΟΣ³³, ALBA³⁴, και ΝΕΙΛΟΣ³⁵, για τις οποίες συλλέχθηκαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση του άρθ. 1 του ν. 3959/2011, εκδήλωσαν εγγράφως το ενδιαφέρον τους για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής τους στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών και κατέθεσαν σχετικό αίτημα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 30 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.
15. Σε συνέχεια των εν λόγω αιτημάτων, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 19.01.2021³⁶ έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή³⁷. Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση των ενδιαφερομένων μερών να υπαχθούν στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τον αριθμό των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που αιτούνταν

²⁷ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 117/16.1.2013) (εφεξής ΚΛΔ ΕΑ).

²⁸ Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702(01)&from=EN).

²⁹ Η παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1 και 2 του ίδιου νόμου και 101 και 102 της ΣΛΕΕ και οι παρ. 2 και 3 του ίδιου άρθρου προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου και το ανώτατο όριο αυτού. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

³⁰ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

³¹ Υπ' αριθ. πρωτ. 10985/22.12.2020 αίτημα.

³² Υπ' αριθ. πρωτ. 10871/18.12.2020 αίτημα.

³³ Υπ' αριθ. πρωτ. 10938/21.12.2020 αίτημα.

³⁴ Υπ' αριθ. πρωτ. 10784/17.12.2020 αίτημα.

³⁵ Υπ' αριθ. πρωτ. 11148/28.12.2020 αίτημα.

³⁶ Βλ. το υπ' αριθ. 5 Πρακτικό της από 19.01.2021 Συνεδρίασης της ΕΑ.

³⁷ Βλ. Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

την υπαγωγή τους σε διαδικασία διευθέτησης (και η οποία αφορούσε στο σύνολο των ελεγχόμενων εταιρειών), τη φύση της εν λόγω παράβασης ως οριζόντια αντι-ανταγωνιστική σύμπραξη ιδιαίτερης σοβαρότητας (σύμπραξη καρτελικής φύσης), και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος.

16. Συνακόλουθα, η ΕΑ, αφού αξιολόγησε την προοπτική εφαρμογής της ΔΔΔ στη συγκεκριμένη υπόθεση, εξουσιοδότησε τον αρμόδιο Εισηγητή, Ι. Στεφάτο με το υπ' αριθ. 5 Πρακτικό της από 19.01.2021 Συνεδρίασης, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης³⁸.

Διμερείς συσκέψεις

17. Στη συνέχεια, ο, Εισηγητής κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη σε διμερείς συσκέψεις³⁹. Την 28.01.2021 έλαβε χώρα η διμερής σύσκεψη με την εταιρεία ΤΟΙ ΤΟΙ, την 29.01.2021 με τις εταιρείες ΓΛΑΡΟΣ και ΑΛΒΑ, την 01.02.2021 με την εταιρεία ΝΕΙΛΟΣ και την 05.02.2021 με την εταιρεία EUROPRISE. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων του Εισηγητή και της ΓΔΑ με καθένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα μέρη ενημερώθηκαν σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 28 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου για έκαστο των ενδιαφερομένων μερών⁴⁰. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων, κάθε εμπλεκόμενο μέρος γνωστοποίησε και ανέπτυξε επαρκώς τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του και τις απόψεις του επί της αποδιδόμενης σε αυτό παράβασης, οι οποίοι αξιολογήθηκαν από τον Εισηγητή, και όπου κρίθηκε απαραίτητο, ελήφθησαν υπόψη.

Υποβολή προτάσεων διευθέτησης διαφοράς

18. Με το πέρας των διμερών συσκέψεων και καθώς διαπιστώθηκε από τον Εισηγητή και τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι έχει επιτευχθεί επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, τα οποία επέτρεπαν την υποβολή οριστικής πρότασης για υπαγωγή της υπόθεσης στην ΔΔΔ, ο Εισηγητής κάλεσε τις ενδιαφερόμενες/εμπλεκόμενες

³⁸ Βλ. παρ. 18 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Επίσης κατά την παρ. 19 της Ανακοίνωσης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του ν. 3959/2011 για όλα τα μέρη της υπόθεσης. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι η εν λόγω υπόθεση είχε ήδη ανατεθεί στον Εισηγητή κ. Ι. Στεφάτο, κατά τα οριζόμενα στο άρθρ. 15 παρ. 2 του ν. 3959/2011, με το υπ' αριθ. 72 Πρακτικό της από 23.10.2020 συνεδρίασης της Ε.Α.

³⁹ Επιστολές υπ' αριθ. πρωτ. 651,652,653/22.01.2021 και 831,832/29.01.2021.

⁴⁰ Ανακοίνωση ΕΑ της 12.5.2006 αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 παρ. 1 περίπτωση στ του Ν. 703/1977, καθώς και Ανακοίνωση ΕΑ της 17.7.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2^α του Ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα πρακτικά για κάθε ένα εκ των ενδιαφερομένων μερών. Τα πρακτικά υπεγράφησαν από τον Εισηγητή, τους υπαλλήλους της ΓΔΑ καθώς και τον νόμιμο εκπρόσωπο της κάθε εταιρείας σε δύο πρωτότυπα, ένα εκ των οποίων παρέλαβε η κάθε εταιρεία και ένα τηρείται στον φάκελο της υπόθεσης.

εταιρείες να υποβάλει έκαστη επίσημη «Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και ΠΔΔ) μέχρι την 26.05.2021⁴¹, η οποία θα λαμβάνει υπόψη και θα αποτυπώνει τα αποτελέσματα των ως άνω διμερών επαφών.

19. Σε συνέχεια των ανωτέρω υπεβλήθησαν Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις⁴² ΤΟΙ ΤΟΙ, ΓΛΑΡΟΣ, ALBA, EUROPRISE και ΝΕΙΛΟΣ. Η Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς κάθε εμπλεκόμενου μέρους περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της σχετικής Ανακοίνωσης ήτοι, **(α)** ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνείας της συμμετοχής του στις παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ του Εισηγητή και εκάστου εμπλεκόμενου μέρους, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή του στις εν λόγω παραβάσεις, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, το νομικό χαρακτηρισμό τους συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστου μέρους, την ενδεχόμενη εφαρμογή τους και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους σε αυτές, **(β)** αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου καθώς και του ανώτατου ύψους που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, **(γ)** επιβεβαίωση ότι το κάθε ενδιαφερόμενο μέρος έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις και ότι του παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει και να θεμελιώσει τους ισχυρισμούς του, νομικούς και πραγματικούς, κατά τη διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων ενώπιον του Εισηγητή, **(δ)** επιβεβαίωση ότι είχε δυνατότητα πρόσβασης κατά περίπτωση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτό παραβάσεων, **(ε)** δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα να λάβει περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη ότι η σχετική Εισήγηση διευθέτησης θα απηχεί την πρόταση διευθέτησής του και ότι η ΕΑ θα αποδεχθεί με την απόφασή της την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς εκάστου εμπλεκόμενου μέρους, **(στ)** δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος του προστίμου στο πλαίσιο της ΔΔΔ, υπό την προϋπόθεση ότι η Εισήγηση Διευθέτησης θα απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με απόφασή της.
20. Η υποβολή της ΠΔΔ κάθε εμπλεκόμενου μέρους έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτό δε θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο κάθε μέρος έχει αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις.
21. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συσχέτιση, συνδυαστική ερμηνεία και συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από τις εταιρείες που υπέβαλαν ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής εκάστης στις

⁴¹ Επιστολές υπ' αριθ. πρωτ. 3724, 3725, 3726, 3727 και 3729/26.04.2021 «Πρόσκληση για υποβολή επίσημης πρότασης διευθέτησης διαφοράς σε υπόθεση οριζόντιας σύμπραξης».

⁴² Υπ' αριθ. πρωτ. 3891/29.04.2021 (ΝΕΙΛΟΣ), 4218/14.05.2021 (ALBA), 4362/19.05.2021 (ΤΟΙ-ΤΟΙ), 4401/19.05.2021(ΓΛΑΡΟΣ) και 4607/26.5.2021 (EUROPRISE).

παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης εκάστης από την τέλεση των εν λόγω παραβάσεων.

Επί της εφαρμογής του άρθρου 1 Ν. 3959/2011

22. Προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 1 παρ.1 του Ν. 3959/2011 είναι α) η ύπαρξη συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφαση ένωσης επιχειρήσεων, β) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης να είναι ο αισθητός περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

Η έννοια της «επιχείρησης»

23. Ως «επιχείρηση», κατά το δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του⁴³. Η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁴⁴. Ως οικονομική δραστηριότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά⁴⁵. Εν προκειμένω, τα εμπλεκόμενα μέρη δραστηριοποιούνται στην εκμίσθωση και πώληση χημικών τουαλετών καθώς και στην παροχή συναφών υπηρεσιών μεταφοράς, καθαρισμού και συντήρησης. Επομένως, διεξάγουν κατά τρόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα, με ίδια ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εν λόγω δραστηριότητα και ως εκ τούτου, εμπίπτουν ευθέως στην έννοια της «επιχείρησης», κατά τα προεκτεθέντα, σύμφωνα με τις διατάξεις περί ανταγωνισμού.

Η έννοια της απαγορευμένης σύμπραξης, κατά το άρθρο 1 Ν. 3959/2011 («συμφωνία» ή / και «εναρμονισμένη πρακτική»)

24. Κατά πάγια νομολογία, συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 ν.3959/2011, θεωρείται ότι υφίσταται όταν οι επιχειρήσεις, ρητά ή σιωπηρά, εγκρίνουν από κοινού σχέδιο που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Για τους σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, αρκεί οι επιχειρήσεις να έχουν

⁴³ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-217 και 245/03, FNSEA κ. Επιτροπής, Συλλ. 2004, ΙΙ-271, ΔΕΚ C-101 και 110/07, Coop de France Betail and Viande κατά Επιτροπής, Συλλ. 2008, Ι-10193 καθώς και ΔΕΚ C-41/90, Hofner και Elser κ. Macroton GmbH, Συλλ. 1991, Ι-1979, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre II, Συλλ. 1997, Ι-7119, σκ. 21, C-180-184/98, Pavlov κατά Stichting Pensioenfond Medische Specialisten, Συλλ. 2000, Ι-6451, σκ.74, C-218/00, Cital di Batistello Venanzio & Co κ. Institute Nazionale per L'Assicurazione Contro Gli fortune Sul Lavoro (INAIL), Συλλ.2002, Ι-691, σκ. 22.

⁴⁴ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-23/09, Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απόφαση της 26 Οκτωβρίου 2010, αδημ., σκ. 70-71, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, Συλλογή 1997, Ι-7119, σκ.21, συνεκδ. υποθ. ΔΕΚ C-180-184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfond Medische Specialisten, Συλλ. 2000, Ι-6451, σκ. 74, ΔΕΚ C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987 σ. 2599, σκ. 7, ΔΕΚ C-41/90, Klaus Hofner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH, Συλλ. 1991, Ι-1979, σκ. 21, ΔΕΚ C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD), Συλλ. 1998, Ι-3851, σκ. 36, ΔΕΚ C-244/94, Fédération Française des Sociétés d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, Συλλ. 1995, Ι-4013, σκ. 14, ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1 και ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 71.

⁴⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σελ. 2599, σκ. 7, ΔΕΚ C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1998, σελ. 351, σκ. 36, ΕΑ 430/V/2009, σελ. 6 και ΕΑ 317/V/2006, σελ. 16,17.

εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁴⁶. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, κάθε φορά που επιχειρήσεις εκφράζουν κοινή βούληση προς επίτευξη επιδιωκομένων τιμών ή επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων ή κατανομής αγορών/πελατείας⁴⁷.

25. Εξάλλου, δεν είναι αναγκαίο οι συμμετέχοντες να έχουν εκ των προτέρων συμφωνήσει σε ένα ολοκληρωμένο κοινό σχέδιο. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της συμφωνίας καταλαμβάνει, όχι μόνον συμβάσεις με τη στενή έννοια του όρου, αλλά και συμφωνίες κυρίων. Συμφωνία συνιστά και ο καθορισμός από μέρους των συμμετεχουσών σε μία συνάντηση επιχειρήσεων των «κανόνων παιχνιδιού» για τη συμπεριφορά τους στην αγορά, εφόσον εκφράστηκε η επιθυμία ή η ευχή να ακολουθηθεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά⁴⁸. Η ύπαρξη συμφωνίας εξάλλου μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών, μπορεί δε να εφαρμόζεται σε ατελείς συνεννοήσεις, καθώς και σε επιμέρους και υπό όρους συμφωνίες κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία οδηγεί σε συμφωνία⁴⁹. Με βάση τα προεκτεθέντα, για την έννοια της συμφωνίας, είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός τύπος, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της. Συναφώς, αδιάφορο είναι αν οι εκπρόσωποι που συμμετέχουν στη συμφωνία ήταν εξουσιοδοτημένοι να συνάπτουν συμφωνίες με αντίστοιχο περιεχόμενο⁵⁰.
26. Η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής αφορά μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, η οποία, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών⁵¹. Η απαίτηση αυτονομίας δράσης των επιχειρήσεων στην αγορά, που είναι συνυφασμένη με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις⁵², αντιτίθεται αυστηρώς σε κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών αυτών δυνάμενη, είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υφιστάμενου ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σε έναν ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που ο επιχειρηματίας έχει αποφασίσει ή σκέπτεται να ακολουθήσει στην αγορά. Η προϋπόθεση δε της αμοιβαιότητας πληρούται οσάκις η από μέρους ενός ανταγωνιστή αποκάλυψη σε άλλον ανταγωνιστή των μελλοντικών του προθέσεων ή της μελλοντικής του συμπεριφοράς στην αγορά ζητήθηκε από τον δεύτερο ή ο επιχειρηματίας αυτός δεν εξέφρασε καμία επιφύλαξη ή αντίρρηση

⁴⁶ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλ. 1969-1971, σελ.397, σκ. 111-113, ΠΕΚ T-13/89, Polypropylene, Συλλ.1992, II-1021, σκ. 253, ΠΕΚ T-7/89, Hercules κατά Επιτροπής, Συλλ.1991, II-1711, σκ. 256, ΠΕΚ T-305/94, Limburge κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, II-945, σκ. 715, ΠΕΚ T-9/99, HFB Holding κατά Επιτροπής, Συλλ.2002, II-1498, σκ. 199.

⁴⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, ό.π., σκ. 112 και ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C- 209/78 έως 215/78 και 218/78, Heinz van Landewyck κατά Επιτροπής, Συλλ.1980, III-210, σκ. 86, καθώς και ΠΕΚ T-1/89, Rhône-Poulenc SA κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, II-1034, σκ. 120, T-15/89, Chemie Linz AG κατά Επιτροπής, Συλλ.1992, II-1280, σκ. 301, και T-310/94, Grueber και Weber GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, II-1048, σκ. 85, 87.

⁴⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-204/00, Aalborg PortlandA /S κατά Επιτροπής, Συλλ. I-123, σκ. 228, 248.

⁴⁹ Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρ. Επιτροπής 2004/104/EK (Υπόθεση COMP/E-1/37.978/Μεθυλογλυκαμίνη), παρ. 172, EE L 038 της 10/02/2004 σ. 18 – 46, καθώς και EA 369/V/2007, σελ. 47.

⁵⁰ Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κ.λπ., Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. II-491,σκ. 928.

⁵¹ Βλ. π.χ. ΠΕΚ T-30/91, Solvay SA κατά Επιτροπής, Συλλ. II-1775, σκ. 66, 75 και ΠΕΚ T-36/91, Imperial Chemical Industries Plc κατά Επιτροπής, ό.π.

⁵² Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5 (όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία).

όταν ο ανταγωνιστής του γνωστοποίησε τις προθέσεις του⁵³. Κρίσιμο, εν προκειμένω είναι ότι οι ανταγωνιστές εν γνώσει τους δέχονται ή προσχωρούν σε μηχανισμούς συμπαιγνίας που διευκολύνουν το συντονισμό της εμπορικής τους πολιτικής. Επιπλέον, ο συντονισμός δεν πρέπει κατ' ανάγκην να είναι ρητά εκφρασμένος, αρκεί να είναι και σιωπηρός⁵⁴.

27. Περαιτέρω, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει μεν συμπεριφορά των μετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά, δεν συνεπάγεται όμως κατ' ανάγκην ότι η εν λόγω συμπεριφορά θα πρέπει και να επιφέρει, συγκεκριμένα, το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα⁵⁵. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, τεκμαίρεται ότι οι μετέχουσες σε συνεννοήσεις επιχειρήσεις, οι οποίες εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στην αγορά, δεν μπορεί παρά να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που έχουν ανταλλάξει με τους ανταγωνιστές τους, όταν καθορίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά⁵⁶, ήτοι ότι υφίσταται η απαιτούμενη κατά νόμο αιτιώδης συνάφεια μεταξύ συνεννόησης και συμπεριφοράς.
28. Κατά πάγια νομολογία, η διάταξη του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 καταλαμβάνει ουσιαστικά μορφές συμπαιγνίας που μετέχουν της ίδιας φύσης, διακρίνεται δε μόνο κατά την έντασή τους και τις επιμέρους μορφές υπό τις οποίες εκδηλώνονται. Μια σύμπραξη μπορεί να συνιστά ταυτόχρονα συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων του νόμου και ο εν λόγω χαρακτηρισμός δεν είναι κρίσιμος για τη στοιχειοθέτηση τυχόν παράβασης⁵⁷. Συναφώς, διευκολυντικές πρακτικές της εναρμόνισης, όπως η ανταλλαγή πληροφοριών, συμβάλλουν στην επίτευξη, διατήρηση ή έλεγχο του συντονισμού της συμπεριφοράς μεταξύ ανταγωνιστών. Η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορες μορφές, να γίνει άμεσα μεταξύ ανταγωνιστών, να αποτελεί το κύριο αντικείμενο της συνεργασίας ή να συνιστά μέρος μιας ευρύτερης οριζόντιας σύμπραξης⁵⁸. Μπορεί, καθαυτή να συνιστά εναρμονισμένη πρακτική όταν μειώνει τη στρατηγική αβεβαιότητα και την ανεξαρτησία των ανταγωνιστών, μέσω της αποκάλυψης στρατηγικής φύσης δεδομένων από μία επιχείρηση προς τους ανταγωνιστές της π.χ. στο πλαίσιο μιας ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Μπορεί, επίσης, να λειτουργήσει ως μέσο

⁵³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-40 επ./73, Suiker Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 1975, σελ. 507, σκ. 173-174, ΔΕΚ C-48/69 ICI κατά Επιτροπής, Συλλ. 1972-1973, σελ. 99, σκ.64, ΔΕΚ C-199/92 P, Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής Συλλ. 1999, I-4336, σκ. 162-168 και 178, ΔΕΚ C-105/94 P, Συλλ. 1997, I-3001, σκ. 126, 135-136, 143, καθώς και αποφάσεις ΠΕΚ T-1/89 Rhône-Poulenc SA κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, II-1034, σκ. 101-103, 113-115 και 121-123, ΠΕΚ T-9/99 HFB Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, I-8224, σκ. 211-213, ΠΕΚ T-25/95 Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, Συλλ. 1996, I-3786, σκ. 18-22 (περίληψης) και σκ. 1849, 1852, 1855, 1865, 3150, Βλ. επίσης ενδεικτικά ΔΕφαθ 1617/2009, σκ. 6

⁵⁴ Βλ. ΔΕΚ C-2/01P και C-3/01 P Bundesverband Arzneimittel – ImporteureV, Συλλ. I-64, σκ.102 και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3, 2004/C, 101/08 της 27.4.2004, παρ.15.

⁵⁵ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-199/92 Hüls κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, I-4336, σκ. 158-167, ΔΕΚ C-49/92, ό.π, σκ. 119-121

⁵⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-8/08, T-Mobile Netherlands BV κ.ά. κατά Raad vanbestuurvande Nederlandse Mededingingsautoriteit, σκ. 52-53 (όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία). Βλ. και Faull & Nickpay, The EU law of competition, 3d edition, para 3.133

⁵⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-49/92, σκ. 112-114, 131, ΔΕΚ C-8/08, ό.π, σκ. 29 επ., καθώς και ΠΕΚ T-5-6/00 Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, II-5768, και ΠΕΚ T-7/89, ό.π, παρ. 264. Βλ. επίσης ΔΕφαθ 1617/2009, σκ. 6

⁵⁸ Λ. Αθανασίου εις ΔικΕλλΑντ, β' έκδοση 2020, 1^{ος} τόμος, παρ.7, 62.

διευκόλυνσης επίτευξης της σύμπραξης, με την αύξηση της εσωτερικής σταθερότητας του συμπαιγνιακού αποτελέσματος ή/και με την ενίσχυση της εξωτερικής σταθερότητάς του⁵⁹.

Παρεμπόδιση, περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού - αντικείμενο της συμφωνίας ή/και εναρμονισμένης πρακτικής

29. Το άρθρο 1 παράγραφος 1 του ν. 3959/2011 μνημονεύει ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές, οι οποίες κατανέμουν τις αγορές ή τις πηγές εφοδιασμού ή καθορίζουν τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής.
30. Συμφωνίες/ εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού θεωρούνται εκείνες οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Στις οριζόντιες συμφωνίες / εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνονται, σαφώς, και οι σχετικές με την κατανομή αγορών και τον καθορισμό των τιμών⁶⁰. Κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό⁶¹.
31. Η επίκληση αμυντικών επιχειρημάτων, όπως η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον⁶² ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες⁶³, δεν απαλλάσσουν τους αυτουργούς της παράβασης από τη διάπραξή της. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρείες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με το νόμο⁶⁴. Εξάλλου ο παραβατικός χαρακτήρας μιας σύμπραξης δεν αναιρείται επειδή επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός. Με άλλα λόγια, μία σύμπραξη δύναται να συνιστά εξ αντικειμένου

⁵⁹ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας (2011/C 11/01), παρ. 61 επ..

⁶⁰ Βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου [101] παράγραφος 3 [ΣΛΕΕ], παρ. 21 και 23. Για τον καθορισμό τιμών βλ. ενδεικτικά και ΠΕΚ Τ-374/94, Τ-375/94, Τ-384/94 και Τ-388/94 European Night Services κ.λπ κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, II-3146, σκ. 136. Για την κατανομή αγοράς/ πελατείας βλ. Βλ. ΔΕΚ 40/73, ό.π, ΔΕΚ 41/69 ACF Chemiefarma NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 1970, σελ. 661. Βλ. επίσης ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-411/04P Mannesmannrohren-Werke κατά Επιτροπής, ΔΕΚ C-407/04P Dalmine κατά Επιτροπής, ΠΕΚ Τ-48/00 Corus UK κατά Επιτροπής, ΠΕΚ Τ-50/00 Dalmine κατά Επιτροπής, ΠΕΚ Τ-33/02 Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, ΠΕΚ Τ-64/02 Heubach κατά Επιτροπής, καθώς και απόφαση ΕΕ COMP/37.533 Χλωριούχος Χολίνη (επιβεβαιώθηκε ως προς το αντικείμενο της παράβασης σε ΠΕΚ 101/05, 111/05 BASF, UCB κατά Επιτροπής).

⁶¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 559/2010, σκ. 17, ΔΕφαθ 2891/2009, σκ. 18, και ΔΕφαθ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε σχετική ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης ΔΕΚ C-29/83 & 30/83, Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κατά Επιτροπής, Συλλ.1984, σελ. 1680.

⁶² Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 3529/2013, σκ. 13, ΔΕφαθ 548/2012, σκ. 16, καθώς και ΔΕΚ C-238/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij and Others κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2002, I-8375, σκ. 487, ΠΕΚ Τ-217/03, ό.π., σκ. 90. Βλ. επίσης Απόφαση της Επιτροπής 2003/600/ΕΚ, *Γαλλικό βόειο κρέας*, Υπόθεση COMP/C.38.279/F3, σκ. 130.

⁶³ Βλ. ενδεικτικά C-246/86, ό.π, σκ. 40

⁶⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 1001/2006, σκ. 20.

περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και στην περίπτωση που εξυπηρετεί και άλλους (θεμιτούς ή/και νόμιμους) σκοπούς⁶⁵. Συναφώς, εφόσον διαπιστώνεται το περιοριστικό αντικείμενο των εν λόγω συμβάσεων, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το τυχόν επιχειρηματικό συμφέρον των συμβαλλόμενων. Είναι, δηλαδή, αδιάφορο το ζήτημα αν η συμμετοχή κάποιας επιχείρησης στην εν λόγω σύμπραξη, για την οποία υπάρχουν έγγραφες αποδείξεις, υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή ήταν κατ' εκτίμηση οικονομικά λογική ή πρόσφορη⁶⁶.

Η νόθευση διαγωνισμών

32. Νόθευση διαγωνισμών μέσω χειραγώγησης προσφορών προκύπτει όταν επιχειρήσεις οι οποίες, υπό κανονικές συνθήκες αναμένεται να δρουν ανταγωνιστικά μεταξύ τους, εναρμονίζουν την συμπεριφορά τους ως προς την υποβολή προσφοράς, με στόχο την αύξηση των τιμών ή την υποβάθμιση της ποιότητας των αγαθών ή υπηρεσιών για αγοραστές/αναθέτουσες αρχές που προμηθεύονται τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μέσω διαδικασίας (μειοδοτικών) διαγωνισμών.
33. Η κατανομή αγορών, ο καθορισμός τιμών, καθώς και η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να αποτελέσουν μέρος της διαδικασίας διασφάλισης ότι η επιχείρηση η οποία έχει προεπιλεγεί ως μειοδότης για έκαστο διαγωνισμό θα είναι και ο ανάδοχος στον οποίο θα ανατεθεί το έργο/σύμβαση. Εξάλλου, μεθοδολογικά, η νόθευση διαγωνισμών, εκτός από ξεχωριστή κατηγορία περιορισμού του ανταγωνισμού⁶⁷, μπορεί να εξετασθεί, αναλόγως των πραγματικών περιστατικών της κάθε υπόθεσης, και ως ειδικότερη μορφή καθορισμού τιμών ή ως μια ειδικότερη μορφή κατανομής αγορών⁶⁸.
34. Οι συνηθέστεροι τρόποι νόθευσης διαγωνισμών, οι οποίοι δύνανται να εμφανίζονται και συνδυαστικά, είναι οι ακόλουθοι: α) υποβολή προσφοράς κάλυψης (cover bidding/pricing), β) καταστολή προσφοράς (bid suppression), γ) υποβολή προσφορών εκ περιτροπής (bid rotation) και δ) κατανομή αγορών (market allocation)⁶⁹. Ειδικότερα, η υποβολή προσφορών κάλυψης⁷⁰ προκύπτει όταν οι συμμετέχοντες συμφωνούν να υποβάλουν προσφορά η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον ένα από τα κατωτέρω στοιχεία: 1) ένας ανταγωνιστής συμφωνεί να υποβάλει μια προσφορά η οποία είναι υψηλότερη από την προσφορά του ορισθέντα ως επιτυχόντα μειοδότη, 2)

⁶⁵ Βλ. ΣτΕ 2775/2014, σκ. 9 και ΣτΕ 2007/2013 σκ. 17, με εκτενείς παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία καθώς και ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/07, Beef Industry Development and Barry Brothers, Συλλ. 2008, σελ. I-8637, σκ. 21, ΔΕΚ C-551/03P, General Motors κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. I-3173, σκ. 64, ΠΕΚ T-49/02, Brasserie Nationale κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005 σελ. II-3033, σκ. 85 και ΔΕΚ C-96/82, ό.π, σκ. 25.

⁶⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-403/04P και C-405/04P Sumitomo Metal Industries Ltd και Nippon Steel Corp. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, I-729, σκ. 46 ΔΕΚ C-204/00 P, ό.π., σκ. 335.

⁶⁷ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2009/168/05/EK, Marine Hoses, Υπόθεση COMP/39.406. Βλ. και Απόφαση της Επιτροπής 73/109/EK, European Industrial Sugar, Υπόθεση IV/26.918, κεφ. II, τμήμα F.

⁶⁸ Jonathan Faull & Ali Nikpay, The EU Law of Competition, 3rd Edition, 2014, σελ. 1042, Mario Siragusa & Cesare Rizza, EU Competition Law, Volume III, Cartels and Collusive Behaviour: Restrictive Agreements and Practices between Competitors, 2nd Edition, Claeys-& Casteels, 2012, σελ. 62, §1.84, Α. Μικρούλεα εις ΔικΕλλΑντ, β' έκδοση 2020, 1^{ος} τόμος, παρ.8, 152. Βλ. υπόθεση COMP/E-1/38.823, Elevators and Escalators [2007], σκ. 225-228, 348, 384, 578-581, και υπόθεση COMP/35.691, Pre Insulated Pipes [1999].

⁶⁹ Βλ. Bellamy & Child, European Union Law of Competition, 7th Edition, V. Rose and D. Bailey, Oxford University Press, σελ.330-331, EU Competition Law, Volume III, Cartels and collusive behavior, Book One, Edited by M. Siracusa and C. Rizza, 2nd Edition, Clays & Casteels και ό.π. Οδηγίες και Σύσταση ΟΟΣΑ.

⁷⁰ Η οποία άλλως καλείται συμπληρωματική, κατά παραχώρηση, ενδεικτική, συμβολική, εικονική, τυπική ή βοηθητική, όροι ισοδύναμοι κατά το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού.

ένας ανταγωνιστής υποβάλλει μια προσφορά η οποία είναι πολύ υψηλή και ως εκ τούτου είναι σαφές ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή και 3) ένας ανταγωνιστής υποβάλλει μια προσφορά η οποία περιλαμβάνει ειδικούς όρους οι οποίοι δεν θα γίνουν αποδεκτοί από τον αγοραστή⁷¹. Η προσφορά κάλυψης είναι σχεδιασμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να δίνει την εντύπωση στον αγοραστή ενός υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των συμμετεχόντων. Στην περίπτωση καταστολής προσφοράς, οι ανταγωνιστές συμφωνούν να απέχουν από τη διαδικασία υποβολής προσφορών ή να αποσύρουν μια ήδη υποβληθείσα προσφορά, ούτως ώστε να γίνει δεκτή από τον αγοραστή/αναθέτουσα αρχή η προσφορά του προσυμφωνηθέντος αναδόχου. Τέλος, οι ανταγωνιστές δύνανται να νοθεύουν τους διαγωνισμούς καταμερίζοντας την αγορά και συμφωνώντας να απέχουν από την ανταγωνιστική διαδικασία σε σχέση με ορισμένους πελάτες ή ορισμένες γεωγραφικές περιοχές⁷². Η συμφωνία με αντικείμενο τη συντονισμένη υποβολή προσφορών σε έναν διαγωνισμό με σκοπό την κατανομή πελατείας έχει ως στόχο τη στεγανοποίηση της αγοράς και αποτελεί μια από τις πλέον σοβαρές περιπτώσεις εξ αντικείμενου περιορισμού του ανταγωνισμού⁷³.

Επί της έννοιας της ενιαίας και διαρκούς παράβασης στην περίπτωση των απαγορευμένων συμπράξεων

35. Κατά πάγια νομολογία, παραβίαση της απαγορευτικής διάταξης του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 δεν στοιχειοθετείται μόνο από μεμονωμένη ενέργεια, αλλά και από μία αλληλουχία διαδοχικών πράξεων ή ακόμη και από μια συνεχή, αδιάλειπτη συμπεριφορά, οπότε μπορεί να θεωρηθεί ότι τα επιμέρους στοιχεία τους συνθέτουν μία ενιαία παράβαση⁷⁴. Τούτο συντρέπει ανεξαρτήτως του ότι ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς ενεργειών ή η διαρκής αυτή συμπεριφορά θα μπορούσαν να συνιστούν και αφ' εαυτών παράβαση των εν λόγω άρθρων⁷⁵.
36. Όσον αφορά στη διαπίστωση ότι τελέσθηκε μια ενιαία παράβαση, αρκεί να αποδειχθεί ότι οι επίμαχες συμφωνίες/ εναρμονισμένες πρακτικές – μολονότι ενδέχεται να αφορούν ακόμη και σε διαφορετικά προϊόντα, υπηρεσίες ή εδάφη - εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο οι οικείες επιχειρήσεις έθεσαν εν γνώσει τους σε εφαρμογή, προκειμένου να επιτύχουν έναν κοινό, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό⁷⁶.

⁷¹ Βλ. Bellamy & Child, European Union Law of Competition, ό.π., σελ. 332 καθώς και ό.π. Οδηγίες ΟΟΣΑ.

⁷² Βλ. υπόθεση COMP/E-1/38.823, Elevators and Escalators [2007], σκ. 225-228, 348, 384, 578-581, και υπόθεση COMP/35.691, Pre Insulated Pipes [1999].

⁷³ Βλ. υπόθεση COMP/39125, Carglass [2008] σκ. 670, και υπόθεση AT.39780, Envelopes [2014], σκ. 45.

⁷⁴ Βλ. ΓενΔΕΕ T- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, σκ. 152 και νομολογία στην οποία παραπέμπει.

⁷⁵ Βλ. ΔΕΕ C- 49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, Συλλ. 1999, σελ I-4125, σκ. 81.

⁷⁶ Βλ., σχετικώς, απόφαση ΔΕΕ C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2004, σελ. I -123, σκ. 258 και 260, καθώς και αποφάσεις C-105/04 P Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. 8725 σκ. 110 και C- 441/11 Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens NV, σκ. 41. Βλ. επίσης ΓενΔΕΕ T-204/08 και T-212/08, Team Relocations NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, σελ. II-3569, σκ. 36, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση ΔΕΕ C-444/11P, Team Relocations κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 49 επ., ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 58. Βλ. σχετικά και ΓενΔΕΕ T-101/05 και T-111/05 BASF AG και UCB SA κατά Επιτροπής, σκ. 180.

37. Συναφώς έχουν ληφθεί υπόψη πολλά κριτήρια όπως, μεταξύ άλλων, η ταύτιση αντικειμένου⁷⁷, προϊόντων και υπηρεσιών στις οποίες αφορούν οι επίμαχες πρακτικές⁷⁸, η σύμπτωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που τις εκπροσωπούν⁷⁹, η μεταχείριση των ίδιων μεθόδων για την εφαρμογή τους⁸⁰ και η ταύτιση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών⁸¹. Τυχόν μεταβολή στις πρακτικές τέλεσης της παράβασης, μεταβλητότητα στην ένταση και στα χαρακτηριστικά τους ή μεταβολή στον αριθμό και την ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, δεν σηματοδοτεί την άρση του ενιαίου χαρακτήρα της παράβασης⁸². Τα στοιχεία και οι περιστάσεις που κρίνονται συναφή πρέπει να εξετάζονται στο σύνολό τους για την εξαγωγή συμπεράσματος⁸³.
38. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, επιτρέπεται η επιβολή από την αρχή ανταγωνισμού προστίμου για το σύνολο της ληφθείσας υπόψη παραβατικής περιόδου και καθορισμού της ημερομηνίας ενάρξεως της προθεσμίας παραγραφής κατά την ημερομηνία από την οποία έπαυσε η διαρκής παράβαση⁸⁴.

V. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

39. Η παράθεση των γεγονότων που ακολουθεί θεμελιώνεται στο σύνολο των στοιχείων του φακέλου της υπό εξέταση υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από τα μέρη που υπέβαλαν Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς των πραγματικών περιστατικών και του νομικού χαρακτηρισμού τους. Συγκεκριμένα, ανά ζεύγος εμπλεκόμενων εταιρειών, προέκυψαν κυρίως τα εξής:

⁷⁷ Βλ. συναφώς, ΔΕΕ, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. I-8831, σκ. 170 και 171, και ΓενΔΕΕ, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312.

⁷⁸ βλ., συναφώς, ΓενΔΕΕ T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. II-10, σκέψεις 118, 119 και 124, και T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, ο.π., σκ. 312. Για διαφορετικά προϊόντα, βλ. Απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP /F/ 38620- Υπεροξειδίου του υδρογόνου και υπερβορικό άλας, παρ. 98, ΓενΔΕΕ T- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, σκ. 170-175, T-15/02 BASF κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. II-497, σκ.76-77.

⁷⁹ Βλ. ΓενΔΕΕ, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312. Για διαφοροποιήσεις στον αριθμό ή στην ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων βλ. Απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/IV/35.691 – Καρτέλ προμονωμένων σωλήνων, παρ. 134, και C- 189, Dansk Rørintustri κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. I-5425, σκ. 145.

⁸⁰ Βλ. ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. βλ. χαρακτηριστικά ΓενΔΕΕ T-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σελ. II-1233, σκ.83-106.

⁸¹ ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60. Για διακριτές τοπικές αγορές βλ. ΓενΔΕΕ T-25/95 κλπ Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, σκ. 4122.

⁸² Βλ. χαρακτηριστικά ΓενΔΕΕ T-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σελ. II-1233, σκ.83-106, που έγινε δεκτή στο σημείο αυτό από το ΔΕΕ C-287/11 P, Επιτροπή κατά Aalberts κ.α.

⁸³ ΓενΔΕΕ T-259/02 κλπ Raiffeissen Zentralbank Osterreich κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. II-5169, σελ. 121.

⁸⁴ ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 62. Βλ. επίσης τις Προτάσεις του Γεν. Εισαγγελέα Κοσμά στην υπόθεση C- 49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, σκ.80.

V.1 ΓΛΑΡΟΣ – ALBA

40. Στην παρούσα ενότητα, εξετάζονται οι πρακτικές των εταιρειών ΓΛΑΡΟΣ και ALBA που αφορούν σε οριζόντια σύμπραξη και ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών την περίοδο 2011-2013 στο πλαίσιο διαγωνιστικών διαδικασιών.

Ως προς τη σύμπραξη των ετών 2011-2013

Εφορεία αρχαιοτήτων Ημαθίας (2011)

41. Σε σχέση με τον εν λόγω διαγωνισμό, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει⁸⁵ ότι αυτός διενεργήθηκε με την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης και συλλέχθηκαν προσφορές την περίοδο 12.10.2011 – 17.10.2011⁸⁶. Συγκεκριμένα, κατατέθηκαν οικονομικές προσφορές⁸⁷ από τις ακόλουθες τρεις (3) εταιρείες: α) ALBA, με τιμή [...]€ στις 12.10.2011, β) ΓΛΑΡΟΣ με τιμή [...]€ στις 12.10.2011 και γ) η ALBATROS με τιμή [...]€ στις 17.10.2011. Στις 20.10.2011, η επιτροπή αξιολόγησης προσφορών εισηγήθηκε την ανάθεση του έργου στη μειοδότη εταιρεία ALBA.
42. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ⁸⁸ [...] ⁸⁹. Τα ευρήματα της Υπηρεσίας καταδεικνύουν ότι η αποστολή [...] έγινε την ίδια ημέρα με την κατάθεσή της στην αναθέτουσα και ενόσω η διαδικασία υποβολής προσφορών ήταν ακόμα σε εξέλιξη.

Σύλλογος Ποντίων Ασπρόπυργου (2012)

43. Σε σχέση με το ως άνω έργο, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ⁹⁰ [...] ⁹¹. Παράλληλα, η από [...] προσφορά της ALBA η οποία υπεβλήθη στο Σύλλογο, διαμορφώθηκε στα [...] από την τιμή που αναφερόταν στο κείμενο της ΓΛΑΡΟΣ⁹².
44. Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι την ίδια ημερομηνία, ήτοι στις 31.05.2012, α) η ΓΛΑΡΟΣ έστειλε κείμενο προσφοράς ύψους [...] και β) η ALBA διαμόρφωσε την προσφορά της προς τον Σύλλογο στα [...].

⁸⁵ Υπ' αριθ. πρωτ. 4258/19.05.2020

⁸⁶ Η αναθέτουσα δεν είχε ορίσει καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών.

⁸⁷ Όλα τα ποσά σε ευρώ των διαγωνιστικών διαδικασιών αναφέρονται χωρίς ΦΠΑ.

⁸⁸ [...].

⁸⁹ [...].

⁹⁰ [...].

⁹¹ Βλ. www.pontos-news.gr. Από την έρευνα της Υπηρεσίας προκύπτει ότι ο Σύλλογος «Οι Ακρίτες του Πόντου» έχει την έδρα του στον Ασπρόπυργο Αττικής και διοργανώνει κάθε έτος εκδήλωση (εμποροπανήγυρη) για τον εορτασμό της Αγίας Τριάδας (στις 04.06 για το έτος 2012 εν προκειμένω).

⁹² Υπ' αριθ. πρωτ. 8728/09.10.2020 επιστολή της ALBA. [...]

Λαϊκές αγορές Θεσσαλονίκης – ΟΛΑΘ (2012)

45. Στις 09.07.2012 προκηρύχθηκε ανοικτός διαγωνισμός με κριτήριο κατακύρωσης την χαμηλότερη τιμή σε ευρώ για ενοικίαση σαράντα (40) χημικών τουαλετών για εννέα (9) μήνες με προϋπολογισμό 100.000€⁹³. Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ήταν η 30.07.2012. Στο διαγωνισμό συμμετείχαν πέντε (5) εταιρείες, ήτοι οι ΤΟΙ-ΤΟΙ, EUROPRISE, Ι.Ν.ΚΟΛΛΙΟΠΟΥΟΣ καθώς και οι α) ALBA, καταθέτοντας προσφορά στις 30.7.2012 και β) η ΓΛΑΡΟΣ καταθέτοντας προσφορά στις 27.07.2012. Οι εταιρείες [...] αποκλείστηκαν σε προηγούμενο στάδιο του διαγωνισμού⁹⁴, οπότε αποσφραγίστηκαν οι οικονομικές προσφορές μόνο δύο εταιρειών, [...] Οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού ανακηρύχθηκε η μειοδότη εταιρεία ALBA.
46. Αναφορικά με τον συγκεκριμένο διαγωνισμό, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ⁹⁵ [...] ⁹⁶. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι [...] πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών στον ως άνω διαγωνισμό η [...] συνέταξε [...] και απέστειλε στην [...] την σχετική προσφορά⁹⁷.

Σώμα Ελλήνων Προσκόπων Κοζάνης (2013)

47. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ⁹⁸ [...], με το οποίο προωθείται [...] αίτημα του Σώματος Ελλήνων Προσκόπων (Σ.Ε.Π.)⁹⁹ για μίσθωση χημικών τουαλετών για έντεκα (11) ημέρες σε κατασκήνωση στο Βελβεντό Κοζάνης. Στο συγκεκριμένο αίτημα ανταποκρίθηκαν και κατέθεσαν προσφορά και οι δύο εταιρείες, [...] ¹⁰⁰. Συγκεκριμένα, η προσφορά που κατέθεσε η ΓΛΑΡΟΣ στις 13.03.2013 [...] ¹⁰¹. Η προσφορά που κατέθεσε η ALBA στις 12.03.2013 [...] η ALBA κατέστη μειοδότης και ανάδοχος του έργου¹⁰².

Ως προς την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφορικών την περίοδο 2012- 2013

48. Στο πλαίσιο της ως άνω σύμπραξης, οι εταιρείες ΓΛΑΡΟΣ και ALBA αντάλλαξαν και ευαίσθητες πληροφορίες, αναφορικά με διαμόρφωση προσφορών σε διαγωνισμούς, μετά, ωστόσο, από την ημερομηνία υποβολής από αυτές των εν λόγω προσφορών. Ειδικότερα:

⁹³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ 8261/22.09.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της αναθέτουσας αρχής. Βλ. Προκήρυξη 5/2012.

⁹⁴ [...].

⁹⁵ [...].

⁹⁶ [...].

⁹⁷ [...].

⁹⁸ [...].

⁹⁹ [...].

¹⁰⁰ [...].

¹⁰¹ [...].

¹⁰² Υπ' αριθ. πρωτ. 8728/09.10.2020.

49. **Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης (2012):** Σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου¹⁰³, ο σχετικός διαγωνισμός διενεργήθηκε με την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης χωρίς συγκεκριμένη καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Συγκεκριμένα, σε αυτόν συμμετείχαν με οικονομική προσφορά τρεις (3) εταιρείες¹⁰⁴, ήτοι οι α) ALBA, [...] στις 31.01.2012 β) ΓΛΑΡΟΣ, [...] στις 31.01.2012 και γ) ALBATROS, [...] στις 31.01.2012. [...], η επιτροπή αξιολόγησης προσφορών συνεδρίασε¹⁰⁵, αξιολόγησε τις προσφορές και εισηγήθηκε την ανάθεση του έργου στη μειοδότη εταιρεία ALBA. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ¹⁰⁶ [...] ήτοι μεταγενέστερα της υποβολής της προσφοράς της στο διαγωνισμό, με επισυναπτόμενη την προσφορά [...] προς την Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσ/νικης με ημερομηνία [...] ¹⁰⁷.
50. **Λαϊκές αγορές Θεσσαλονίκης - ΟΛΑΘ (2012):** Από τα στοιχεία του φακέλου¹⁰⁸ προκύπτει ότι και ο εν λόγω διαγωνισμός διενεργήθηκε με την διαδικασία απευθείας ανάθεσης κατόπιν διαπραγμάτευσης (με κριτήριο ανάθεσης το μέγιστο δυνατό χρόνο εκτέλεσης του έργου) και ότι στις 19.04.2012 κατέθεσαν οικονομική προσφορά τρεις (3) εταιρείες, μεταξύ των οποίων¹⁰⁹ οι α) ALBA¹¹⁰, καταθέτοντας προσφορά [...] και β) η ΓΛΑΡΟΣ, καταθέτοντας προσφορά [...] το Δ.Σ. του ΟΛΑΘ ανέθεσε το έργο στην εταιρεία ALBA [...] ¹¹¹. Συναφώς, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ¹¹² [...] ¹¹³ [...] ¹¹⁴.
51. **Εφορεία Αρχαιοτήτων Τρικάλων (2013):** Ο εν λόγω διαγωνισμός διενεργήθηκε και αυτός με την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης¹¹⁵. Συγκεκριμένα, κατετέθηκαν οι ακόλουθες προσφορές¹¹⁶, χωρίς ωστόσο να προκύπτει η ακριβής ημερομηνία κατάθεσής τους στην αναθέτουσα, καθώς αυτές δεν πρωτοκολλήθηκαν: α) η από 02.01.2013 προσφορά της ALBA [...] β) η από 02.01.2013 προσφορά της ΓΛΑΡΟΣ [...] και γ) η από 09.01.2013 προσφορά της εταιρείας συστημάτων καθαρισμού Β.Α. Ταγιάνης, [...]. Στις 14.01.2013 το έργο ανατέθηκε στη μειοδότη ALBA, για το ποσό [...]. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει [...] ¹¹⁷ [...] ¹¹⁸

¹⁰³ Βλ. υπ' αριθ.πρωτ 4282/19.05.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της αναθέτουσας αρχής.

¹⁰⁴ Προσφορά κατέθεσε και η εταιρεία ALBATROS, με τιμή [...]

¹⁰⁵ [...].

¹⁰⁶ [...]

¹⁰⁷ [...]

¹⁰⁸ Βλ. υπ' αριθ.πρωτ 8261/22.09.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της αναθέτουσας αρχής.

¹⁰⁹ Η τρίτη προσφορά κατατέθηκε από την εταιρεία «Γκούνα Χρυσούλα» και η μίσθωση ήταν [...].

¹¹⁰ [...]

¹¹¹ [...]

¹¹² [...].

¹¹³ [...]

¹¹⁴ [...]

¹¹⁵ Βλ. υπ' αριθ.πρωτ 4584/26.05.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της αναθέτουσας αρχής.

¹¹⁶ Δεν προσδιοριζόταν καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών.

¹¹⁷ [...].

¹¹⁸ [...]

Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης ΓΛΑΡΟΣ – ALBA

52. Με βάση όσα προκύπτουν από τα ως άνω περιγραφόμενα στοιχεία, οι εταιρείες ΓΛΑΡΟΣ και ALBA προέβησαν σε ένα κοινό σχέδιο χειραγώγησης και κατανομής διαγωνισμών, μέσω επιμέρους συνεννοήσεων και ενεργειών, εκφράζοντας την πρόθεσή τους να συμπεριφερθούν από κοινού κατά ορισμένο τρόπο στους κατά τα ανωτέρω περιγραφόμενους σχετικούς διαγωνισμούς, και πραγματοποιώντας επαφές μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, στο πλαίσιο των οποίων μείωναν προληπτικά την αβεβαιότητα που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά. Στόχος της σύμπραξης ήταν η τεχνητή διαμόρφωση των προσφερόμενων στους σχετικούς διαγωνισμούς τιμών/εκπτώσεων σε διαφορετικά επίπεδα από αυτά στα οποία θα είχαν διαμορφωθεί υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και η κατανομή των σχετικών διαγωνισμών μεταξύ τους.
53. Στο πλαίσιο αυτό, κατά τη διάρκεια της σύμπραξης, υπήρξαν αντικείμενο συνεννόησης υπό τη μορφή συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής χειραγώγησης συγκεκριμένοι διαγωνισμοί. Ειδικότερα η συμπεριφορά των εταιρειών ΓΛΑΡΟΣ και ALBA συνίσταται:
- i. ως προς το έργο προμήθειας χημικής τουαλέτας της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ημαθίας και το έργο μίσθωσης χημικών τουαλετών στον Οργανισμό Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης¹¹⁹, σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική, συναφθείσα/υιοθετηθείσα προ της υποβολής της οικονομικής προσφοράς, για κατανομή αγοράς και συγκεκριμένα α) σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για κατανομή δια του εκ των προτέρων, ήτοι πριν από την υποβολή της οικονομικής προσφοράς, προσδιορισμού του μειοδότη του διαγωνισμού, β) σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για την υποβολή βοηθητικής προσφοράς (προσφορά κάλυψης), από την εταιρεία ΓΛΑΡΟΣ, ώστε να μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες ο προσυμφωνηθείς μειοδότης να αναδειχθεί ανάδοχος.
 - ii. ως προς το έργο μίσθωσης χημικών τουαλετών στο Σύλλογο Ποντίων Ασπροπύργου και στο Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, η συμπεριφορά των εταιρειών ΓΛΑΡΟΣ και ALBA, σε εναρμονισμένη πρακτική, μέσω συζητήσεων, υιοθετηθείσα προ της υποβολής της οικονομικής προσφοράς, για κατανομή αγοράς και συγκεκριμένα σε α) εναρμονισμένη πρακτική, μέσω συζητήσεων, για κατανομή δια του εκ των προτέρων, ήτοι πριν από την υποβολή της οικονομικής προσφοράς, προσδιορισμού του μειοδότη του διαγωνισμού, β) εναρμονισμένη πρακτική, μέσω συζητήσεων, για την υποβολή βοηθητικής προσφοράς (προσφοράς κάλυψης), πλην του προσυμφωνηθέντος μειοδότη, ώστε να μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες ο προσυμφωνηθείς μειοδότης να αναδειχθεί ανάδοχος,
 - iii. ως προς όλα τα ανωτέρω έργα, σε άμεσα συνδεδεμένη και διευκολυντική των ανωτέρω πρακτικών ανταλλαγή μεταξύ ανταγωνιστών ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών αλλά και

¹¹⁹ Διαγωνισμός Ιουλίου 2012.

αυτοτελώς, σε σχέση με τα έργα της Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσ/νικης, του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης¹²⁰ και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Τρικάλων.

54. Οι επιμέρους συνεννοήσεις και ενέργειες που περιγράφονται ανωτέρω, ανεξαρτήτως του εάν τηρήθηκαν ή εάν ο/οι σχετικός/-οί διαγωνισμός/-οί ολοκληρώθηκε/-αν ή ακυρώθηκε/-αν, και ασχέτως του αποτελέσματος των κρίσιμων διαγωνισμών, ήτοι ανεξάρτητα από το εάν ως τελικός ανάδοχος ενός έργου επελέγη εταιρεία-μέλος της σύμπραξης ή τρίτη εταιρεία¹²¹, εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής» του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, καθώς στηρίζονται στη ρητή ή σιωπηρή σύμπτωση των βουλήσεων των εμπλεκόμενων, ή, τουλάχιστον, στην ύπαρξη αμοιβαίων επαφών, με στόχο τον περιορισμό της αβεβαιότητας εκάστου ως προς τη συμπεριφορά του ανταγωνιστή του στους σχετικούς διαγωνισμούς.
55. Σε σχέση, δε, με τον αντι-ανταγωνιστικό χαρακτήρα των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που παρατέθηκαν ανωτέρω, αυτός είναι πρόδηλος. Οι εν λόγω συμφωνίες και πρακτικές περιορίζουν εξ'αντικειμένου τον ανταγωνισμό μέσω της κατανομής αγοράς μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών και της νόθευσης διαγωνισμών. Το σκοπό αυτό εξυπηρετούσαν και οι πρακτικές της ανταλλαγής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών. Ειδικότερα, η εκ των προτέρων επιλογή μεταξύ των εμπλεκόμενων της μειοδότης εταιρείας κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα ανωτέρω, μέσω της οποίας λάμβανε χώρα η κατανομή των εργολαβικών συμβάσεων και άρα η κατανομή αγοράς, είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι περιόριζε την ελεύθερη επιλογή αναδόχου από την αναθέτουσα αρχή και απέβλεπε στην παγίωση της θέσης των εμπλεκόμενων στην αγορά.
56. Περαιτέρω, τον περιορισμό του ανταγωνισμού είχαν ως αντικείμενο και οι συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές περί υποβολής προσφορών κάλυψης, καθότι κατ'αυτόν τον τρόπο αφαιρούνταν από την ΓΛΑΡΟΣ η ελευθερία καθορισμού της τιμολογιακής-εμπορικής της πολιτικής¹²² ενώ εξ'αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού ήταν εν προκειμένω και η πρακτική ανταλλαγής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών, όπου διαπιστώνεται, ως διευκολυντική της λειτουργίας της σύμπραξης και παρεπόμενη των βασικών πρακτικών αυτής, καθώς στόχευε εν γένει στη μείωση της αβεβαιότητας που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά.
57. Αναφορικά, δε, με τη διάρκεια της ως άνω σύμπραξης, αυτή φέρει τα χαρακτηριστικά ενιαίας και διαρκούς παράβασης καθώς οι επιμέρους συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές που συνήφθησαν/υιοθετήθηκαν κατά τα έτη 2011-2013, παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και κοινά χαρακτηριστικά, ήτοι χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων, μεθόδων και εμπλεκόμενων (ταυτότητα αντικειμένου και υποκειμένων). Συγκεκριμένα, κοινός στόχος των εταιρειών ΓΛΑΡΟΣ και ALBA ήταν η τεχνητή διαμόρφωση των προσφερόμενων στους σχετικούς διαγωνισμούς τιμών, η οποία επιτυγχανόταν με τον προσδιορισμό μεταξύ τους και εκ των προτέρων του μειοδότη

¹²⁰ Διαγωνισμός Απριλίου 2012.

¹²¹ Σημειώνεται, ωστόσο, για λόγους πληρότητας ότι [...].

¹²² Βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP 38.543- Υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων, ενότητα 16.3, παρ. 349 επ.

και την υποβολή προσφοράς κάλυψης από την εταιρεία, η οποία δεν είχε προσδιοριστεί από τη σύμπραξη ως μειοδότης του έργου. Βάσει των ανωτέρω, οι εταιρείες ΓΛΑΡΟΣ και ALBA συμμετείχαν σε μία ενιαία και διαρκή παράβαση, η οποία άρχεται στις 12.10.2011 και λήγει στις 13.03.2013.

V.2 ΤΟΙ-ΤΟΙ – EUROPRISE

58. Στην συγκεκριμένη ενότητα εξετάζονται οι πρακτικές των εταιρειών ΤΟΙ ΤΟΙ και EUROPRISE, οι οποίες αφορούν σε οριζόντια σύμπραξη την περίοδο 2012-2013.

Πρακτικές των ετών 2012 – 2013

59. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, έλαβε χώρα συνάντηση¹²³ μεταξύ των [...] (στελεχών [...]) και [...] προκειμένου να συζητηθεί η ιδέα οι κυριότερες εταιρείες του κλάδου να υιοθετήσουν παρόμοια πιστωτική πολιτική στην αγορά, για να αποφευχθούν οι υψηλές επισφαλείς απαιτήσεις, καθώς και τα έξοδα εισπράξεων (collection costs) και να επιτύχουν την διατήρηση υψηλών τιμών¹²⁴. Στο ως άνω πλαίσιο, οι εταιρείες ΤΟΙ ΤΟΙ και EUROPRISE^{125, 126} προσπάθησαν να δημιουργήσουν ένα σύστημα συντονισμού θεμάτων προσφορών και διανομής νέων αιτημάτων τουαλετών υπό την εποπτεία ενός επιβλέποντος (supervisor), ο οποίος θα εφοδίαζε καθημερινά τις διοικήσεις των συμμετεχουσών εταιρειών με πληροφορίες [...]¹²⁷.
60. Από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι τα κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα εφαρμόστηκαν. Ωστόσο, στις 13.03.2012 ξεκίνησε μεταξύ των εταιρειών ΤΟΙ ΤΟΙ και EUROPRISE μία συνεργασία logistics και διαχείρισης τουαλετών (η οποία διήρκεσε έξι μήνες περίπου), στο πλαίσιο της οποίας αντηλλάγησαν πληροφορίες στις οποίες περιλαμβανόταν αναλυτικό πελατολόγιο κάθε εταιρείας (με ακριβή θέση κάθε τουαλέτας, ακριβή αριθμό καθαρισμού/εβδομάδα που απαιτείται, αλλά και ημερομηνία λήξης/απόσυρσης κάθε τουαλέτας), ενώ θέματα συζήτησης/διαπραγματεύσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων αποτέλεσαν η εμπορική πολιτική των δύο εταιρειών, οι ελάχιστες τιμές και οι όροι πληρωμής, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης^{128, 129}.
61. Το ως άνω σχέδιο δημιουργίας κεντρικού συντονισμού, το οποίο συζητήθηκε μεταξύ ΤΟΙ ΤΟΙ και EUROPRISE, παρόλο που δεν εφαρμόστηκε στη μορφή που περιγράφηκε ανωτέρω, αποτέλεσε το έναυσμα ώστε να τεθεί σε εφαρμογή κοινό σχέδιο χειραγώγησης διαγωνισμών, στο οποίο μετείχαν οι ΤΟΙ ΤΟΙ και EUROPRISE. Ειδικότερα:

¹²³ [...].

¹²⁴ [...].

¹²⁵ [...].

¹²⁶ [...].

¹²⁷ Ενδεικτικά, στην ενότητα Β.1. του σχεδίου συμφωνίας προβλέπεται ότι θα υπάρχει [...].

¹²⁸ [...].

¹²⁹ [...].

Δήμος Πειραιά (2012)

62. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η αναθέτουσα¹³⁰ ο εν λόγω διαγωνισμός διενεργήθηκε μέσω απευθείας ανάθεσης και αφορούσε σε έργο προϋπολογισμού 9.300 ευρώ περίπου. Στις 22.05.2012 και 23.05.2012 κατατέθηκαν προσφορές¹³¹ από τρεις (3) εταιρείες και συγκεκριμένα α) η προσφορά της EUROPRISE, με τιμή [...]β) η προσφορά της ΤΟΙ-ΤΟΙ, με τιμή [...]€/μήνα και γ) η προσφορά της ALBATROS¹³², με τιμή [...]. Στις 30.05.2012, το έργο ανατέθηκε στη μειοδότηρα εταιρεία EUROPRISE, με τίμημα τα 9.100€.
63. Από τα στοιχεία του φακέλου¹³³ προκύπτει [...] από την ΤΟΙ-ΤΟΙ προς την EUROPRISE [...] προσφορά της ΤΟΙ-ΤΟΙ προς το Δήμο Πειραιά για ενοικίαση δεκατριών (13) χημικών τουαλετών για επτά (7) μήνες, με τιμή [...]€. Αν και η ημερομηνία κατάθεσης των προσφορών των EUROPRISE και ΤΟΙ- ΤΟΙ δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, ωστόσο η ημερομηνία δεν μπορεί να προηγείται της 22.05.2012 και 23.05.2012 αντίστοιχα, καθώς στην προσφορά της EUROPRISE επισυνάπτεται ως δικαιολογητικό το από 22.05.2012 αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας και αντίστοιχα στην προσφορά της ΤΟΙ ΤΟΙ επισυνάπτεται αντίστοιχο δικαιολογητικό το οποίο φέρει ημερομηνία 23.05.2012. Κατά συνέπεια από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αποστολή της προσφοράς [...] έγινε τουλάχιστον μια μέρα πριν την κατάθεση των προσφορών των δύο εταιρειών στην αναθέτουσα και ενόσω η διαδικασία υποβολής προσφορών ήταν ακόμα σε εξέλιξη.

Λαϊκές Αγορές Αθήνας (2013)

64. Στις 30.11.2012 δημοσιεύθηκε από τον Οργανισμό Λαϊκών Αγορών Αθήνας και Πειραιά (ΟΛΑΑΠ) η διακήρυξη 1/2012 που αφορούσε σε μίσθωση χημικών τουαλετών στις λαϊκές της Αθήνας προϋπολογισμού 500.000€ περίπου. Το έργο χωρίστηκε σε τέσσερις (4) τομείς (γεωγραφικές περιοχές), με δυνατότητα υποβολής προσφορών σε έναν ή περισσότερους τομείς και με το άνοιγμα των προσφορών να ορίζεται στις 18.02.2013¹³⁴. Από τα στοιχεία του φακέλου¹³⁵ προκύπτει [...] ¹³⁶ [...]. Πρόκειται για εναλλακτικές προσφορές, καθώς όλες αφορούν το σύνολο του έργου (ήτοι και τους τέσσερις (4) τομείς), αλλά το προσφερόμενο τίμημα είναι διαφορετικό - όπως προκύπτει και από τον τίτλο των αρχείων. [...].¹³⁷

¹³⁰ Υπ' αριθ.πρωτ 3908/12.05.2020

¹³¹ Βλ. κατωτέρω παρ. 63 για το θέμα των ημερομηνιών κατάθεσης των προσφορών.

¹³² Στο κείμενο της προσφοράς αναφέρεται ως ημερομηνία η 22.05.2012

¹³³ [...]

¹³⁴ [...]

¹³⁵ [...]

¹³⁶ [...]

¹³⁷ [...]

65. [...] ¹³⁸ [...] ¹³⁹ [...] ¹⁴⁰. [...]
66. [...]. Εν τέλει, στον διαγωνισμό¹⁴¹ συμμετείχαν στις 18.02.2013 οι δύο εταιρείες ΤΟΙ-ΤΟΙ και EUROPRISE ως ένωση εταιρειών, ενώ συμμετείχε επίσης αυτοτελώς και η ΓΛΑΡΟΣ. Ωστόσο όλες οι συμμετέχουσες απορρίφθηκαν στο στάδιο των τεχνικών προδιαγραφών λόγω ελλειπών δικαιολογητικών, οπότε ο διαγωνισμός ματαιώθηκε.

Δήμος Νάξου (2013)

67. Σε σχέση με τον υπό εξέταση διαγωνισμό, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η αναθέτουσα¹⁴², η διακήρυξη δημοσιεύθηκε στις 31.04.2013 και ο διαγωνισμός διενεργήθηκε με μειοδοτική φανερή και προφορική δημοπρασία στις 23.05.2013. Σε αυτόν συμμετείχαν δύο (2) εταιρείες, α) η ΤΟΙ ΤΟΙ, η οποία απορρίφθηκε [...] ¹⁴³ και β) η EUROPRISE, της οποίας η προσφορά έγινε αποδεκτή. Στις 30.05.2013, η επιτροπή παρέλαβε την μοναδική οικονομική προσφορά, της EUROPRISE, ύψους [...] και ακολούθως το έργο ανατέθηκε σε αυτήν. Η σύμβαση ανάθεσης υπεγράφη στις 30.07.2013.
68. Από τα στοιχεία του φακέλου¹⁴⁴ προκύπτει ότι μία ημέρα μετά την διακήρυξη του έργου, ήτοι την 01.05.2013, οι εταιρείες ΤΟΙ-ΤΟΙ και EUROPRISE υπέγραψαν Ιδιωτικό Συμφωνητικό σύμφωνα με το οποίο η πρώτη εκ των συμβαλλόμενων έχει αναπτύξει λογισμικό σύστημα αυτόματης και απομακρυσμένης δρομολόγησης και ελέγχου οχημάτων¹⁴⁵, [...]. Η χρήση του εν λόγω συστήματος από την EUROPRISE αφορούσε συγκεκριμένα στην κάλυψη αναγκών για την παρακολούθηση του έργου μίσθωσης χημικών τουαλετών στο Δήμο Νάξου για το έτος 2013¹⁴⁶, [...] ¹⁴⁷». [...] ¹⁴⁸. [...] ¹⁴⁹, [...].
69. Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι πριν τη διενέργεια του διαγωνισμού, οι δύο ανταγωνίστριες εταιρείες υπέγραψαν την ως άνω σύμβαση άδειας χρήσης [...], με αποτέλεσμα την επακόλουθη ανάθεση του έργου στην EUROPRISE.

¹³⁸ [...]

¹³⁹ [...].

¹⁴⁰ [...].

¹⁴¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 8203/21.09.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της αναθέτουσας αρχής.

¹⁴² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4712/29.05.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της αναθέτουσας αρχής.

¹⁴³ [...]

¹⁴⁴ [...]

¹⁴⁵ [...]

¹⁴⁶ [...]

¹⁴⁷ [...]

¹⁴⁸ [...]

¹⁴⁹ [...].

Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης TOI TOI- EUROPRISE

70. Σύμφωνα με όσα περιγράφησαν ανωτέρω, οι εταιρείες TOI TOI και EUROPRISE προέβησαν αρχικά σε συζητήσεις/διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση συμφωνίας κεντρικού συντονισμού, [...].
71. Το ως άνω πλαίσιο συζητήσεων και διαπραγματεύσεων, παρόλο που δεν τελεσφόρησε, δημιούργησε τη βάση για την υιοθέτηση ενός σχεδίου κατανομής διαγωνισμών οι οποίοι διενεργούνταν εκείνη την περίοδο και περιγράφονται ανωτέρω, προκειμένου να καθορίσουν την κοινή τους δράση και να συμπεριφερθούν κατά ορισμένο τρόπο στους σχετικούς διαγωνισμούς, πραγματοποιώντας αμοιβαίες επαφές και συνάπτοντας επιμέρους συμφωνίες στο πλαίσιο των οποίων μείωναν προληπτικά την αβεβαιότητα που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά. Στόχος των ως άνω ενεργειών ήταν η τεχνητή διαμόρφωση των προσφερόμενων στους σχετικούς διαγωνισμούς τιμών σε επίπεδα διάφορα από αυτά στα οποία θα είχαν διαμορφωθεί υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού, η χειραγώγηση των διαγωνισμών και η δημιουργία προς τις αναθέτουσες μιας κατ' επίφαση υγιούς ανταγωνιστικής διαδικασίας.
72. Ειδικότερα, ως προς τις συζητήσεις και διαπραγματεύσεις των δύο εταιρειών περί συμφωνίας κεντρικού συντονισμού, η συμπεριφορά τους συνίσταται σε α) εναρμονισμένη πρακτική μέσω συζητήσεων/διαπραγματεύσεων με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών και λοιπών όρων συναλλαγής, β) εναρμονισμένη πρακτική μέσω συζητήσεων/διαπραγματεύσεων με αντικείμενο την κατανομή πελατείας γ) άμεσα συνδεδεμένη ανταλλαγή μεταξύ ανταγωνιστών ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών.
73. Αναφορικά με τους υπό εξέταση διαγωνισμούς:
- i. Ως προς το έργο του Δήμου Πειραιά, η συμπεριφορά των εταιρειών TOI TOI και EUROPRISE συνίσταται σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική, συναφθείσα/υιοθετηθείσα προ της υποβολής της οικονομικής προσφοράς, για κατανομή αγοράς και συγκεκριμένα α) σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για κατανομή δια του εκ των προτέρων, ήτοι πριν από την υποβολή της οικονομικής προσφοράς, προσδιορισμού του μειοδότη του διαγωνισμού, β) σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για την υποβολή βοηθητικής προσφοράς (προσφοράς κάλυψης) από την TOI TOI, ώστε να μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες ο προσυμφωνηθείς μειοδότης να αναδειχθεί ανάδοχος, γ) άμεσα συνδεδεμένη και διευκολυντική των ως άνω πρακτικών ανταλλαγή μεταξύ ανταγωνιστών ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών.
 - ii. Ως προς το έργο του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας, η συμπεριφορά των εταιρειών TOI TOI και EUROPRISE συνίσταται σε α) εναρμονισμένη πρακτική μέσω συζητήσεων/διαπραγματεύσεων, προ της υποβολής των οικονομικών προσφορών, για την κατανομή του έργου, η οποία κατέληξε σε συμφωνία για τη συμμετοχή των εταιρειών ως ένωση στον εν λόγω διαγωνισμό, και τον καθορισμό τιμής, β) άμεσα συνδεδεμένη και διευκολυντική της ως άνω πρακτικής, ανταλλαγή μεταξύ ανταγωνιστών ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών.

iii. Ως προς το έργο του Δήμου Νάξου, η συμπεριφορά των εταιρειών TOI TOI και EUROPRISE συνίσταται σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική, συναφθείσα/υιοθετηθείσα προ της υποβολής της οικονομικής προσφοράς, για κατανομή αγοράς και συγκεκριμένα α) σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για κατανομή δια του εκ των προτέρων, ήτοι πριν από την υποβολή της οικονομικής προσφοράς, προσδιορισμού του μειοδότη του διαγωνισμού, β) σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για την εν τοις πράγμασι καταστολή προσφοράς, με την υποβολή ελλিপών, από την TOI TOI, δικαιολογητικών ώστε να μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες ο προσυμφωνηθείς μειοδότης να αναδειχθεί ανάδοχος. Υπό αυτή την έννοια, οι συμπράττουσες εταιρείες, μέσω της υπογραφής της σχετικής σύμβασης, είχαν ήδη μειώσει την ανταγωνιστική πίεση που θα ασκούσε η TOI TOI στην EUROPRISE, τούτο αποδεικνυόμενο από το γεγονός ότι η προσφορά της TOI TOI δεν έγινε δεκτή λόγω ελλিপών δικαιολογητικών, με αποτέλεσμα την επακόλουθη ανάθεση του έργου στην EUROPRISE.

74. Οι επιμέρους συμφωνίες και ενέργειες που περιγράφονται ανωτέρω, ανεξαρτήτως του εάν τηρήθηκαν ή εάν ο/οι σχετικός/-οί διαγωνισμός/-οί ολοκληρώθηκε/-αν ή ακυρώθηκε/-αν, και ασχέτως του αποτελέσματος των κρίσιμων διαγωνισμών, ήτοι ανεξάρτητα από το εάν ως τελικός ανάδοχος ενός έργου επελέγη εταιρεία-μέλος της σύμπραξης ή τρίτη εταιρεία¹⁵⁰, εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής» του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, καθώς στηρίζονται στη ρητή ή σιωπηρή σύμπτωση των βουλήσεων των εμπλεκόμενων, ή, τουλάχιστον, στην ύπαρξη αμοιβαίων επαφών, με στόχο τον περιορισμό (αρχικά) της αυτονομίας της επιχειρηματικής πολιτικής των δύο εταιρειών και (εν συνεχεία) της αβεβαιότητας εκάστου ως προς τη συμπεριφορά του ανταγωνιστή του στους σχετικούς διαγωνισμούς.

75. Σε σχέση, δε, με τον αντι-ανταγωνιστικό χαρακτήρα των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που παρατέθηκαν ανωτέρω, αυτός είναι πρόδηλος. Οι εν λόγω συμφωνίες και πρακτικές περιορίζουν εξ'αντικειμένου τον ανταγωνισμό μέσω της κατανομής αγοράς μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών, του καθορισμού τιμών και της νόθευσης διαγωνισμών. Το σκοπό αυτό εξυπηρετούσαν και οι πρακτικές της ανταλλαγής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών. Ειδικότερα, (αρχικά) οι συζητήσεις /διαπραγματεύσεις με αντικείμενο τον καθορισμό των τιμών και λοιπών όρων συναλλαγής και της κατανομής πελατείας μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών, είχαν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι περιόριζαν την δυνατότητα του αυτόνομου καθορισμού από την κάθε εταιρεία της εμπορικής της πολιτικής, δυνάμενες να οδηγήσουν σε στεγανοποίηση της αγοράς. Εν συνεχεία, η εκ των προτέρων επιλογή μεταξύ των εμπλεκόμενων της μειοδότης εταιρείας κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα ανωτέρω, μέσω της οποίας λάμβανε χώρα η κατανομή των έργων/διαγωνισμών και άρα η κατανομή αγοράς, είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι στεγανοποιούσε την αγορά, περιορίζοντας την ελεύθερη επιλογή αναδόχου από την αναθέτουσα αρχή ενώ συναφώς απέβλεπε στην παγίωση της θέσης των εμπλεκόμενων σε αυτήν.

¹⁵⁰ Για λόγους πληρότητας αναφέρεται ότι η συμφωνία [...].

76. Περαιτέρω, τον περιορισμό του ανταγωνισμού είχαν ως αντικείμενο και οι συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές περί υποβολής προσφορών κάλυψης και καταστολής προσφοράς¹⁵¹ ενώ εξ αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού ήταν εν προκειμένω και η πρακτική ανταλλαγής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών, ως διευκολυντική και παρεπόμενη της λειτουργίας της σύμπραξης πρακτική, καθώς στόχευε και αυτή εν γένει στη μείωση της αβεβαιότητας που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά.
77. Αναφορικά, δε, με τη διάρκεια της ως άνω σύμπραξης, αυτή φέρει τα χαρακτηριστικά ενιαίας και διαρκούς παράβασης καθώς οι επιμέρους συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές που συνήφθησαν/υιοθετήθηκαν κατά τα έτη 2012-2013, παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και κοινά χαρακτηριστικά, ήτοι χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων, μεθόδων και εμπλεκομένων (ταυτότητα αντικειμένου και υποκειμένων). Συγκεκριμένα, κοινός στόχος των εταιρειών TOI TOI και EUROPRISE ήταν η τεχνητή διαμόρφωση των προσφερόμενων στους σχετικούς διαγωνισμούς τιμών, η οποία επιτυγχανόταν με τον προσδιορισμό μεταξύ τους και εκ των προτέρων του μειοδότη και την υποβολή προσφοράς κάλυψης/καταστολή προσφοράς από την εταιρεία, η οποία δεν είχε προσδιοριστεί από τη σύμπραξη ως μειοδότης του έργου. Βάσει των ανωτέρω, οι εταιρείες TOI TOI και EUROPRISE συμμετείχαν σε μία ενιαία και διαρκή παράβαση, η οποία άρχεται στις 13.03.2012 και λήγει στις 30.07.2013.

V.3 EUROPRISE – ALBA

78. Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται οι πρακτικές των εταιρειών EUROPRISE και ALBA που αφορούν σε οριζόντια σύμπραξη στο πλαίσιο διαγωνιστικών διαδικασιών την περίοδο 2014-2015. Ειδικότερα, σε σχέση με τους κατωτέρω αναφερόμενους διαγωνισμούς, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

Λαϊκές αγορές Αθήνας (2014)

79. Στις 15.09.2014 δημοσιεύθηκε η κοινή προκήρυξη της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων Πωλητών Λαϊκών Αγορών (ΠΟΣΠΑΠΠΑ) και της Παναττικής Ομοσπονδίας Πωλητών Λαϊκών Αγορών (ΠΟΣΠΠΑ) μίσθωσης εκατόν σαράντα μιας (141) χημικών τουαλετών στις Λαϊκές Αγορές της Αθήνας, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 150.000€, με ημερομηνία κατάθεσης προσφορών την 22.09.2014. Κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενήργησε η Υπηρεσία στις 23.02.2016 [...] ¹⁵². [...] προκύπτει ότι την 22.09.2014, ήτοι την ίδια ημέρα και πριν τη διενέργεια του διαγωνισμού¹⁵³, οι εταιρείες EUROPRISE και

¹⁵¹ Βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP 38.543- Υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων, ενότητα 16.3, παρ. 349 επ.

¹⁵² [...]

¹⁵³ [...]

ALBA υπέγραψαν χειρόγραφο ιδιωτικό συμφωνητικό (υπεργολαβικό συμφωνητικό)¹⁵⁴ [...] [...]¹⁵⁵.

80. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η ΠΟΣΠΛΑ¹⁵⁶ στις 22.09.2014 το μεσημέρι, προσήλθαν στα γραφεία της αναθέτουσας πέντε (5) ενδιαφερόμενες εταιρείες, οι οποίες κατέθεσαν τις ακόλουθες προσφορές: α) ΤΟΙ – ΤΟΙ [...] ανά τεμάχιο/ημέρα, β) EUROPRISE [...] ανά τεμάχιο/ημέρα, γ) ALBATROS ΕΠΕ¹⁵⁷ [...] ανά τεμάχιο/ημέρα, δ) ALBA [...] ανά τεμάχιο/ημέρα και ε) ΓΛΑΡΟΣ [...] ανά τεμάχιο/ημέρα. Στις 24.09.2014 ακολούθησε διαπραγμάτευση επί της τελικής τιμής. Από τη διαδικασία αποχώρησαν οι εταιρείες ΓΛΑΡΟΣ και ALBATROS ΕΠΕ, [...].
81. Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι οι εμπλεκόμενες εταιρείες EUROPRISE και ALBA προέβησαν σε συμφωνία την ίδια ημέρα της κατάθεσης προσφορών και πριν τη διενέργεια του διαγωνισμού, προκειμένου να συντονίσουν την μελλοντική συμπεριφορά τους ενόψει της κατάθεσης των οικονομικών προσφορών, ορίζοντας την ALBA υπεργολάβο σε περίπτωση που η EUROPRISE θα αναλάμβανε το έργο, ενώ ακολούθως συμμετείχαν αυτοτελώς και οι δύο εταιρείες, υποβάλλοντας ξεχωριστές οικονομικές προσφορές¹⁵⁸.

Υπουργείο Πολιτισμού-Διεύθυνση Συντήρησης-Πιερία (2015)

82. Αναφορικά με τον υπό εξέταση διαγωνισμό, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε στην Υπηρεσία η αναθέτουσα αρχή¹⁵⁹ αυτός διενεργήθηκε μέσω της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης. Στον διαγωνισμό κατέθεσαν οικονομική προσφορά τρεις (3) εταιρείες, ήτοι α) EUROPRISE, με τιμή [...] β) ALBA, με τιμή [...] και γ) ΓΛΑΡΟΣ με τιμή [...]. Και οι τρεις (3) προσφορές φέρουν ημερομηνία 02.02.2015, ενώ παραλήφθηκαν και πρωτοκολλήθηκαν από την αναθέτουσα αρχή στις 06.02.2015. Το έργο κατακυρώθηκε στην μειοδότη εταιρεία ALBA, η οποία υπέγραψε με την αναθέτουσα στις 17.02.2015 σύμβαση ανάθεσης έργου συνολικής αξίας 1.000€ και διάρκειας πέντε (5) μηνών.
83. Κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου [...] ¹⁶⁰. [...] ¹⁶¹ [...].
84. [...] ¹⁶² [...] ¹⁶³ [...] [...] ¹⁶⁴ [...] ¹⁶⁵.

¹⁵⁴ [...]

¹⁵⁵ [...]

¹⁵⁶ [...]

¹⁵⁷ [...]

¹⁵⁸ [...]

¹⁵⁹ [...].

¹⁶⁰ [...]

¹⁶¹ [...]

¹⁶² [...]

¹⁶³ [...]

¹⁶⁴ [...]

¹⁶⁵ [...]

Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης EUROPRISE – ALBA

85. Με βάση όσα προκύπτουν από τα ως άνω περιγραφόμενα στοιχεία, οι εταιρείες EUROPRISE και ALBA προέβησαν σε ένα κοινό σχέδιο χειραγώγησης και κατανομής διαγωνισμών, μέσω επιμέρους συμφωνιών και συνεννοήσεων, εκφράζοντας την πρόθεσή τους να συμπεριφερθούν από κοινού κατά ορισμένο τρόπο στους κατά τα ανωτέρω περιγραφόμενους σχετικούς διαγωνισμούς, στο πλαίσιο των οποίων μείωναν προληπτικά την αβεβαιότητα που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά. Στόχος της σύμπραξης ήταν η τεχνητή διαμόρφωση των προσφερόμενων στους σχετικούς διαγωνισμούς τιμών/εκπτώσεων σε διαφορετικά επίπεδα από αυτά στα οποία θα είχαν διαμορφωθεί υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και η κατανομή των σχετικών διαγωνισμών μεταξύ τους. Στο ως άνω πλαίσιο και προς διασφάλιση των συμφωνηθέντων ειδικά στο έργο των Λαϊκών Αγορών της Αθήνας, οι δύο εμπλεκόμενες εταιρείες υπέγραψαν υπεργολαβικό συμφωνητικό υπέρ της εταιρείας ALBA ως αντάλλαγμα για την προσφορά κάλυψης την οποία θα υπέβαλε αυτή στον εν λόγω διαγωνισμό προς όφελος της EUROPRISE.
86. Ειδικότερα, η συμπεριφορά των εταιρειών EUROPRISE και ALBA ως προς το έργο των Ομοσπονδιών των Λαϊκών Αγορών Αθήνας, έτους 2014 και το έργο του Υπουργείου Πολιτισμού στην Πιερία συνίσταται σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική συναφθείσα προ της υποβολής της οικονομικής προσφοράς, για κατανομή αγοράς και συγκεκριμένα α) σε συμφωνία για κατανομή δια του εκ των προτέρων, ήτοι πριν από την υποβολή της οικονομικής προσφοράς, προσδιορισμού του μειοδότη του διαγωνισμού και β) σε συμφωνία για την υποβολή βοηθητικής προσφοράς (προσφοράς κάλυψης) από την εταιρεία ALBA, ώστε να μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες ο προσυμφωνηθείς μειοδότης να αναδειχθεί ανάδοχος, γ) σε άμεσα συνδεόμενη και διευκολυντική των ανωτέρω συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών ανταλλαγή μεταξύ ανταγωνιστών ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών.
87. Οι επιμέρους συμφωνίες και ενέργειες που περιγράφονται ανωτέρω, ανεξαρτήτως του εάν τηρήθηκαν ή εάν ο/οι σχετικός/-οί διαγωνισμός/-οί ολοκληρώθηκε/-αν ή ακυρώθηκε/-αν, και ασχέτως του αποτελέσματος των κρίσιμων διαγωνισμών, ήτοι ανεξάρτητα από το εάν ως τελικός ανάδοχος ενός έργου επελέγη εταιρεία-μέλος της σύμπραξης ή τρίτη εταιρεία, εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής» του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, καθώς στηρίζονται στη ρητή ή σιωπηρή σύμπτωση των βουλήσεων των εμπλεκόμενων, ή, τουλάχιστον, στην ύπαρξη αμοιβαίων επαφών, με στόχο τον περιορισμό της αβεβαιότητας εκάστου ως προς τη συμπεριφορά του ανταγωνιστή του στους σχετικούς διαγωνισμούς.
88. Σε σχέση, δε, με τον αντι-ανταγωνιστικό χαρακτήρα των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που παρατέθηκαν ανωτέρω, αυτός είναι πρόδηλος. Οι εν λόγω συμφωνίες και πρακτικές περιορίζουν εξ'αντικειμένου τον ανταγωνισμό μέσω της κατανομής αγοράς μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών και της νόθευσης διαγωνισμών. Το σκοπό αυτό εξυπηρετούσαν και οι πρακτικές της ανταλλαγής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών. Ειδικότερα, η εκ των προτέρων

επιλογή μεταξύ των εμπλεκόμενων της μειοδότης εταιρείας κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα ανωτέρω, μέσω της οποίας λάμβανε χώρα η κατανομή των έργων/διαγωνισμών και άρα η κατανομή αγοράς, είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι περιόριζε την ελεύθερη επιλογή αναδόχου από την αναθέτουσα αρχή και απέβλεπε στην παγίωση της θέσης των εμπλεκόμενων στην αγορά.

89. Περαιτέρω, τον περιορισμό του ανταγωνισμού είχαν ως αντικείμενο και οι συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές περί υποβολής προσφορών κάλυψης προς διασφάλιση των οποίων συνήφθη σε μία περίπτωση και υπεργολαβικό συμφωνητικό υπέρ της ALBA, καθότι κατ' αυτόν τον τρόπο αφαιρούνταν από την ALBA η ελευθερία καθορισμού της τιμολογιακής-εμπορικής της πολιτικής¹⁶⁶ ενώ εξ αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού ήταν εν προκειμένω και η πρακτική ανταλλαγής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών, ως διευκολυντική και παρεπόμενη της λειτουργίας της σύμπραξης πρακτική, καθώς στόχευε εν γένει στη μείωση της αβεβαιότητας που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά.
90. Αναφορικά, δε, με τη διάρκεια της ως άνω σύμπραξης, αυτή φέρει τα χαρακτηριστικά ενιαίας και διαρκούς παράβασης καθώς οι επιμέρους συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές που συνήφθησαν/υιοθετήθηκαν κατά το τελευταίο εξάμηνο του 2014 και το πρώτο εξάμηνο του 2015, παρουσιάζουν χρονική συνέχεια και κοινά χαρακτηριστικά, ήτοι χαρακτηρίζονται από ταυτότητα στόχων, μεθόδων και εμπλεκόμενων (ταυτότητα αντικειμένου και υποκειμένων). Συγκεκριμένα, κοινός στόχος των εταιρειών EUROPRISE και ALBA ήταν η τεχνητή διαμόρφωση των προσφερόμενων στους σχετικούς διαγωνισμούς τιμών, η οποία επιτυγχανόταν με τον προσδιορισμό μεταξύ τους και εκ των προτέρων του μειοδότη και την υποβολή προσφοράς κάλυψης από την εταιρεία, η οποία δεν είχε προσδιοριστεί από τη σύμπραξη ως μειοδότης του έργου. Βάσει των ανωτέρω, οι εταιρείες EUROPRISE και ALBA συμμετείχαν σε μία ενιαία και διαρκή παράβαση, η οποία άρχεται στις 22.09.2014 και λήγει στις 17.02.2015.

V.4 ΓΛΑΡΟΣ – ΝΕΙΛΟΣ

Λαϊκές Αγορές Αθήνας (2015)

91. Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η πρακτική των εταιρειών ΓΛΑΡΟΣ και ΝΕΙΛΟΣ που αφορά σε οριζόντια σύμπραξη ως προς το διαγωνισμό των Λαϊκών Αγορών της Αθήνας του έτους 2015. Συγκεκριμένα, στις 23.10.2015 δημοσιεύθηκε από την Περιφέρεια Αττικής η προκήρυξη 11/2015 περί Επαναληπτικού Ανοικτού Διεθνούς Διαγωνισμού, προϋπολογισμού 740.000 ευρώ περίπου για τη μίσθωση χημικών τουαλετών στις Λαϊκές Αγορές της Αθήνας, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών την 01.12.2015. Σε αυτή ορίζονταν τέσσερις (4) τομείς και απαιτούνταν διαθεσιμότητα τουαλετών ανά τομέα ως ακολούθως: πενήντα (50) για τον τομέα T1, πενήντα πέντε (55) για τον τομέα T2, πενήντα (50) για τον τομέα T3 και σαράντα (40) για τον τομέα T4.

¹⁶⁶ Βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP 38.543- Υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων, ενότητα 16.3, παρ. 349 επ.

Αντιστοίχως, ο προϋπολογισμός ανά τομέα ήταν περίπου ως ακολούθως: Τ1-168 χιλ. ευρώ, Τ2-230 χιλ. ευρώ, Τ3- 187 χιλ. ευρώ και Τ4- 158 χιλ. ευρώ.

92. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει αλληλογραφία μεταξύ των ΓΛΑΡΟΣ και ΝΕΙΛΟΣ, αναφορικά με τον αριθμό των τουαλετών με τις οποίες η ΝΕΙΛΟΣ θα συμμετείχε στον σχετικό διαγωνισμό. [...] ¹⁶⁷ [...] ¹⁶⁸ [...] ¹⁶⁹ [...].
93. [...] ¹⁷⁰ [...] ¹⁷¹. [...]:
- [...]
 - [...]
94. [...] ¹⁷². Στις 29.12.2015, αμφότερες οι εταιρείες αναδείχθηκαν μειοδότες, η μεν ΝΕΙΛΟΣ στον Τομέα 2, η δε ΓΛΑΡΟΣ τον τομέα 4, σύμφωνα με τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων της Περιφέρειας, κατά των οποίων ωστόσο κατατέθηκαν ενστάσεις, με αποτέλεσμα τη μη υπογραφή των σχετικών συμβάσεων ¹⁷³.

Νομική αξιολόγηση της σύμπραξης ΓΛΑΡΟΣ-ΝΕΙΛΟΣ

95. Από τα στοιχεία που περιγράφονται ανωτέρω προκύπτει ότι οι εταιρείες ΓΛΑΡΟΣ και ΝΕΙΛΟΣ προέβησαν σε κατανομή του διαγωνισμού των Λαϊκών Αγορών Αθηνών του έτους 2015, εκφράζοντας την βούλησή τους να συμπεριφερθούν από κοινού κατά ορισμένο τρόπο στον σχετικό διαγωνισμό, πραγματοποιώντας επαφές μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στο πλαίσιο των οποίων μείωναν προληπτικά την αβεβαιότητα που συνεπάγεται η αυτοδύναμη ανταγωνιστική συμπεριφορά. Ως εκ τούτου, η συμπεριφορά των εταιρειών ΓΛΑΡΟΣ και ΝΕΙΛΟΣ συνίσταται σε οριζόντια αντιανταγωνιστική σύμπραξη υπό την μορφή συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής, συναφθείσα προ της υποβολής των οικονομικών προσφορών για κατανομή αγοράς και συγκεκριμένα συνίσταται σε συμφωνία/εναρμονισμένη πρακτική για κατανομή δια του εκ των προτέρων, ήτοι πριν την από την υποβολή της οικονομικής προσφοράς, προσδιορισμού του μειοδότη. Οι ως άνω συνεννοήσεις εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής» του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ανεξαρτήτως του εάν αυτές τηρήθηκαν ή ανεξαρτήτως του αποτελέσματος του διαγωνισμού καθώς στηρίζονται στη ρητή ή σιωπηρή σύμπτωση των βουλήσεων των εμπλεκόμενων εταιρειών με στόχο τον περιορισμό της αβεβαιότητας εκάστου ως προς τη συμπεριφορά του ανταγωνιστή του στον σχετικό διαγωνισμό. Ο αντί-ανταγωνιστικός, δε,

¹⁶⁷ [...]

¹⁶⁸ [...]

¹⁶⁹ [...]

¹⁷⁰ [...]

¹⁷¹ [...]

¹⁷² Στους τομείς Τ1 και Τ3, το έργο κατοχυρώθηκε στην ΕΝΩΣΗ ΤΟΙ ΤΟΙ EUROPRISE.

¹⁷³ Βλ. την υπ' αριθ.πρωτ. 8399/28.09.2020 επιστολή παροχής στοιχείων της Δ/σης Οικονομικών ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθηνών.

χαρακτήρας της συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής είναι πρόδηλος καθώς αυτές περιόριζαν εξ'αντικειμένου τον ανταγωνισμό μέσω της κατανομής αγοράς και της νόθευσης του διαγωνισμού. Αναφορικά με τη διάρκεια της ως άνω σύμπραξης, αυτή άρχεται στις 20.11.2015 και λήγει στις 29.12.2015.

VI. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘ. 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011

96. Στην υπό κρίση υπόθεση, βάσει των στοιχείων του φακέλου, δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει του άρθρ. 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώθηκαν για καμία από τις εμπλεκόμενες εταιρείες¹⁷⁴, κυρίως λόγω της φύσης των υπό εξέταση πρακτικών (ιδιαίτερος σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού) που αποκλείει την επέλευση αντικειμενικών οικονομικών πλεονεκτημάτων από τις εξεταζόμενες πρακτικές ή τον προσπορισμό οφέλους στους καταναλωτές.

VII. ΑΡΘΡΟ 101 ΣΛΕΕ-ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ-ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

97. Αντίστοιχη με τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 είναι η διάταξη του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 81 παρ. 1 της Συνθήκης)¹⁷⁵. Ουσιαστικά μοναδική επιπλέον προϋπόθεση της εκ παραλλήλου εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 1/2003¹⁷⁶, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου αποτελεί αυτή της δυνατότητας σοβαρής επίδρασης στο ενδοενωσιακό εμπόριο¹⁷⁷, η τυχόν πλήρωση της οποίας θα πρέπει να εξεταστεί στην κρινόμενη υπόθεση.
98. Κατά πάγια νομολογία, για να μπορεί μια σύμπραξη να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών¹⁷⁸, με τρόπο αισθητό¹⁷⁹. Έτσι, το ενδοενωσιακό εμπόριο μπορεί να επηρεαστεί σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή

¹⁷⁴ Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101/27.4.2004. Βλ. και άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 και άρθρο 4 ν. 3959/2011 ως προς το βάρος απόδειξης της συνδρομής των σωρευτικών προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011. Βλ. επίσης Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17.

¹⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, σκ. 4.

¹⁷⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου της 16.12.2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ L 1/1, 4.1.2003).

¹⁷⁷ Πρόκειται για αυτόνομο κριτήριο δικαίου το οποίο πρέπει να εκτιμάται ad hoc και το οποίο οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού, περιορίζοντάς το στις συμφωνίες και πρακτικές που δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης. Βλ. σχετικά Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ C 101/81, 27.04.2004), παρ. 12-13, 18 και 44, καθώς και τη σχετική νομολογία στην οποία γίνεται αναφορά.

¹⁷⁸ Βλ. ΔΕΚ. C-209-215/78 και 218/78, Van Landewyck, σκ. 170, C-219/95P, Ferriere Nord Spa, σκ. 20, απόφαση ΕΑ 370/V/2007 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 9-12.

¹⁷⁹ Βλ. απόφαση ΕΑ 277/IV/2005 με παραπομπή στις αποφάσεις ΔΕΚ C-8/72, Vereniging van Cementhandelaren, σκ. 29, και C-42/84, Remia κ.λπ., σκ. 22, και ΠΕΚ T-29/92, SPO κ.λπ., σκ. 299. Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 33 και 74.

τμήμα της¹⁸⁰, και σε κάθε περίπτωση σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς¹⁸¹. Στην περίπτωση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, ο αισθητός χαρακτήρας του επηρεασμού εκτιμάται ιδίως κατ' αναφορά προς τη θέση και τη σημασία των μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων¹⁸², τη φύση της συμφωνίας ή της πρακτικής και τη φύση των καλυπτόμενων προϊόντων/υπηρεσιών¹⁸³. Συναφώς, όταν η ίδια η φύση των προϊόντων διευκολύνει τις διασυνοριακές συναλλαγές ή καθιστά τα προϊόντα ιδιαίτερα σημαντικά για επιχειρήσεις που επιθυμούν να εγκατασταθούν ή να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους σε άλλα κράτη-μέλη, η συνδρομή του εν λόγω κριτηρίου θεμελιώνεται ευκολότερα απ' ότι σε περιπτώσεις στις οποίες η ζήτηση για προϊόντα προμηθευτών από άλλα κράτη-μέλη είναι λόγω της φύσης τους πιο περιορισμένη ή στις οποίες τα προαναφερόμενα παρουσιάζουν μικρότερο ενδιαφέρον από την άποψη της διασυνοριακής εγκατάστασης ή της επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μέσω παρόμοιας εγκατάστασης¹⁸⁴.

99. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της *de minimis* επισημαίνει ότι οι συμφωνίες μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), όπως αυτές ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δε δύνανται συνήθως να επηρεάσουν το ενδοενοσιακό εμπόριο¹⁸⁵. Βάσει της σχετικής Σύστασης¹⁸⁶ στην έννοια των ΜΜΕ περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τα 43 εκατ. € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους, στους οποίους περιλαμβάνονται τόσο οι μισθωτοί όσο και οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από αυτή¹⁸⁷. Η απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητες των ΜΜΕ έχουν συνήθως τοπικό ή το πολύ περιφερειακό χαρακτήρα. Ωστόσο, οι ΜΜΕ μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, ιδίως όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα¹⁸⁸. Επίσης, οι συμφωνίες

¹⁸⁰ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 22.

¹⁸¹ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 78 επ.

¹⁸² Βλ. ΔΕΚ C-306/96, *Javico*, σκ. 17, και ΠΕΚ T-65/89, *BPB Industries και British Gypsum*, σκ. 138 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ. 44.

¹⁸³ Βλ. ΠΕΚ T-65/89, *BPB Industries και British Gypsum*, σκ. 138 και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, παρ.45.

¹⁸⁴ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 30.

¹⁸⁵ Ανακοίνωση Ε.Επ. σχετικά με τις συμφωνίες ή σπονδίες σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (*de minimis*) (*EE C 291/1, 30.08.2014*), παρ. 4, υποσ. 5. Επίσης βλ. και Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 50.

¹⁸⁶ Σύσταση Ε.Επ. της 6.5.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (*EE L 124/36, 20.05.2003*).

¹⁸⁷ Βλ. Παράρτημα της ανωτέρω Σύστασης, άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 5. Σημειώνεται ότι τα προαναφερόμενα στοιχεία αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση (βλ. Παράρτημα, άρθρο 4 παρ. 1).

¹⁸⁸ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 50.

που έχουν τοπικό χαρακτήρα δε δύνανται, αυτές καθαυτές, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και αν η τοπική αγορά βρίσκεται σε συνοριακή περιοχή¹⁸⁹.

100. Εν προκειμένω, κατά την εκτίμηση της ΕΑ, δεν υφίσταται η προαναφερόμενη δυνατότητα αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών και, κατά συνέπεια, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου παράλληλα με το εθνικό. Και τούτο διότι η υπό κρίση σύμπραξη στον κλάδο μίσθωσης και συντήρησης χημικών τουαλετών εστιάζεται σε τοπικής εμβέλειας και στην μεγάλη πλειοψηφία σε μικρού οικονομικού αντικειμένου διαγωνισμούς, αρκετοί εκ των οποίων διενεργούνται μέσω απευθείας ανάθεσης, η δε συστηματική διαχείριση (καθαρισμός ή/και μετακίνηση μεταξύ περιοχών των μισθωμένων τουαλετών) προϋποθέτει την ύπαρξη εγκαταστάσεων αλλά και προσωπικού σε τοπικό επίπεδο και ως εκ τούτου η φύση των προϊόντων/υπηρεσιών δεν διευκολύνει τις διασυνοριακές αλλαγές. Αυτό γίνεται εμφανές και από το γεγονός ότι οι συμπράττουσες δεν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα. Περαιτέρω, η υπό κρίση σύμπραξη δεν είναι από τη φύση της ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, λόγω του είδους της οικονομικής δραστηριότητας, στην οποία αφορούν οι κρίσιμες υπηρεσίες, επιπλέον δε, καθώς δεν αφορά σε εισαγωγές ή εξαγωγές ούτε καλύπτει περισσότερα του ενός κράτη-μέλη¹⁹⁰. Παραλλήλως, με βάση τα υφιστάμενα στοιχεία, αλλοδαπές επιχειρήσεις δεν συμμετέχουν στους σχετικούς διαγωνισμούς¹⁹¹.

101. Πέραν των ανωτέρω, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εμπίπτουν στην έννοια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)¹⁹², οι συμφωνίες μεταξύ των οποίων δε δύνανται συνήθως να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο¹⁹³. Ειδικότερα, αφενός ο κύκλος εργασιών έκαστης εξ αυτών υπολείπεται κατά πολύ των 50 εκατ. ευρώ και αφετέρου ο αριθμός των εργαζομένων έκαστης εξ αυτών υπολείπεται κατά πολύ των 250 εργαζομένων¹⁹⁴.

¹⁸⁹ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 91.

¹⁹⁰ Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 29 και 48.

¹⁹¹ Βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-215/96 και 216/96, *Bagnasco*, σκέψη 51, Συλλογή 1999 σ. I-135.

¹⁹² Κατά την έννοια της Σύστασης Ε.Επ. της 6.5.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (*EE L 124/36, 20.05.2003*). Ως ΜΜΕ ορίζονται οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τα 43 εκατ. € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους, στους οποίους περιλαμβάνονται τόσο οι μισθωτοί όσο και οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από αυτή (Παράρτημα, άρθρο 2 παρ. 1 και άρθρο 5). Τα προαναφερόμενα στοιχεία αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση (Παράρτημα, άρθρο 4 παρ. 1).

¹⁹³ Ανακοίνωση Ε.Επ. σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (*de minimis*) (*EE C 291/1, 30.08.2014*), παρ. 4, υποσ. 5. Επίσης βλ. και Ανακοίνωση Ε.Επ. - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης (*EE C 101/81, 27.04.2004*), παρ. 50. Η απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητες των ΜΜΕ έχουν συνήθως τοπικό ή το πολύ περιφερειακό χαρακτήρα. Ωστόσο, οι ΜΜΕ μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, ιδίως όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα.

¹⁹⁴ Βλ. ανωτέρω ενότητα II Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις

102. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω συνάγεται ότι δεν μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι οι υπό κρίση πρακτικές δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών. Κατά συνέπεια, εκτιμάται ότι δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ.

VIII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ -ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ - ΥΨΟΥΣ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

103. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ίδιου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο. Περαιτέρω, βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο¹⁹⁵.

104. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 υπό στ. α του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η γεωγραφική έκταση της παράβασης, η διάρκεια και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση, καθώς και το οικονομικό όφελος που αυτή αποκόμισε.

105. Σύμφωνα με την από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της¹⁹⁶ αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η ΕΑ «... καθορίζει ένα βασικό ποσό προστίμου για κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης ... εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις»¹⁹⁷. Ειδικότερα το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση με κριτήριο τη σοβαρότητά της και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά¹⁹⁸.

¹⁹⁵ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

¹⁹⁶ Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει.

¹⁹⁷ Βλ. παρ. 6-7.

¹⁹⁸ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 8.

106. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.07.2009¹⁹⁹ αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, η ΕΑ λαμβάνει κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική/-ές αγορά/-ές προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση. Και τούτο, διότι, η σχετική αγορά προϊόντων αποτελεί συνήθως ασφαλές κριτήριο για τον προσδιορισμό της αξίας πωλήσεων των προϊόντων που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την παράβαση, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό και ο επιδιωκόμενος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου²⁰⁰. Το ποσοστό επί των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση²⁰¹.
107. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς²⁰².
108. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει²⁰³. Προκειμένου να αποδείξει μία συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς²⁰⁴.
109. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα²⁰⁵. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25 του ν. 3959/2011.

¹⁹⁹ Ανακοίνωση ΕΑ – Ερμηνεία αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων από προϊόντα ή υπηρεσίες που καθορίζουν το βασικό ποσό προστίμου σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2Α του ν. 703/1977 και 81, 82 ΣυνθΕΚ.

²⁰⁰ Βλ. ενδεικτικά και ΕΑ 642/2017, παρ. 290, ΔΕφΑΘ 2094/2007, σκ. 12 (η οποία αντικατοπτρίζει πάγια ενωσιακή νομολογία).

²⁰¹ Το γεγονός ότι κάποιος από τους συμμετέχοντες μπορεί να μην έλαβε μέρος σε όλη την έκταση του αντι-ανταγωνιστικού σχεδίου, ή μπορεί να είχε περιθωριακό σχετικά ρόλο κατά το μέρος της συμμετοχής του στη σύμπραξη, αποτελούν στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη στο στάδιο του προσδιορισμού της σοβαρότητας της παράβασης και της επιμέτρησης της ποινής. Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-49/92, ό.π. κυρίως σκ. 78-81, 83-85 και 203. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕΚ C-204/00 κλπ. Aalborg Portland κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΠΕΚ T-25/95 κλπ. Cimenteries κατά Επιτροπής, ό.π. και απόφαση ΔΕΚ C-49/92 Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, ό.π. σκ. 90.

²⁰² Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 10.

²⁰³ Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 185.

²⁰⁴ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

²⁰⁵ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 14-15.

110. Τέλος, η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της²⁰⁶.
111. Η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην από 12.05.2006 Ανακοίνωσή της, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν²⁰⁷. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της Διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε επί το αυστηρότερο είτε επί το ηπιότερο), απόκλιση ωστόσο που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς²⁰⁸.
112. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα²⁰⁹. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόξει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής²¹⁰. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας²¹¹.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

113. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην σχετική Ανακοίνωση, την οποία οφείλει να αιτιολογήσει επαρκώς. Εν προκειμένω, θεωρείται ότι συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις που θα δικαιολογούσαν, κατ' εξαίρεση, την αναπροσαρμογή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το

²⁰⁶ Βλ. ΕΑ 704/2020, παρ. 3 και 43.

²⁰⁷ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 21.

²⁰⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΑ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕΑ 559/2010, σκ. 26, ΔΕΑ 2891/2009, σκ. 29, όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 563/2013, σκ. 372 επ.

²⁰⁹ Βλ. από 12.05.2006 Ανακοίνωση ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, παρ. 2 και 4, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

²¹⁰ Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

²¹¹ Βλ. ΓενΔΕΕ της 12.12.2012, T-352/09, Novácke chemické závody a.s. κατά Επιτροπής, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

ηπιότερον, με παράλληλη, ωστόσο, διασφάλιση του αναγκαίου αποτρεπτικού χαρακτήρα του, και συγκεκριμένα περιστάσεις ιδιαίτερες συνεπεία της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών.

114. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη, κατ' εξαίρεση, την παρατεταμένη οικονομική κρίση που έπληξε, μεταξύ άλλων, και τον κλάδο της προμήθειας, μίσθωσης και παροχής υπηρεσιών διαχείρισης χημικών τουαλετών, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου εκάστης εμπλεκόμενης επιχείρησης και η περαιτέρω μείωσή του κατά ποσοστό [...] % για κάθε μία από αυτές. Υπογραμμίζεται ότι η κατ' απόκλιση από τα τεθέντα κριτήρια αναπροσαρμογή αυτή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον είναι μεν ουσιαστική, δεν θίγει, ωστόσο, τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα του, ενώ παράλληλα διασφαλίζει ότι το τελικό ύψος του διαμορφώνεται – παρά την εν λόγω μείωση εξαιρετικού χαρακτήρα – σε επίπεδα που συνάδουν με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης, βάσει της κείμενης πρακτικής και νομολογίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

VIII.1 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

VIII.1.1 Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε (δ.τ. ΓΛΑΡΟΣ)

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

115. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς τις παραβάσεις της εταιρείας ΓΛΑΡΟΣ - παραβάσεις οι οποίες ναι μεν εκτείνονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενοτ. III και VII, και επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, την αγορά χημικών τουαλετών - λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος το εμπλεκόμενο μέρος στη σχετική αγορά των χημικών τουαλετών κατά τη διάρκεια της κάθε παράβασης, όπως αυτή αναλύεται ανωτέρω υπό ενοτ. V.1 και V.4 . Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

**Πίνακας 1: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την ΓΛΑΡΟΣ
ως προς τις παραβάσεις των ενοτήτων V.1 και V.4**

Εμπλεκόμενο μέρος / ΓΛΑΡΟΣ	Κύκλοι εργασιών χημικών τουαλετών	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2011- 2013		
(σύμπραξη με ALBA)	[...]	[...]
Έτος 2015²¹²		
(σύμπραξη με ΝΕΙΛΟΣ)	[...]	[...]

²¹² Λαμβάνεται υπόψιν ο κύκλος εργασιών μόνο δύο μηνών (βλ. κατωτέρω παράγραφο 119 σχετικά με τη διάρκεια της παράβασης)

Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

116. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

117. Σχετικά με την σοβαρότητα των διαπιστούμενων εν προκειμένω διακριτών παραβάσεων της εταιρείας ΓΛΑΡΟΣ, όπως αυτές περιγράφονται στις ενότ. V.1 και V.4, σημειώνονται τα ακόλουθα:

118. Ως προς το είδος της παράβασης, η ΓΛΑΡΟΣ προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τη νόθευση διαγωνισμών και κατανομή της αγοράς. Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν κατανομή αγορών συνιστούν ιδιαίτερα σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (κατανομή αγορών) έχει από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία, ναί μεν εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενότ. III και VII. Επισημαίνεται, ωστόσο, ως προς την παράβαση ετών 2011-2013 ότι σε δύο (2) εκ των τεσσάρων (4) διαγωνισμών, στους οποίους η ΓΛΑΡΟΣ προέβη σε χειραγώγηση, κατατέθηκε τουλάχιστον μια ακόμα οικονομική προσφορά από τρίτη εταιρεία, υψηλότερη από την προσφορά της έτερης συμπράττουσας – μειοδότη, γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω το πραγματικό αντίκτυπο των πρακτικών στο επίπεδο των τιμών, ενώ για τους άλλους δύο (2) διαγωνισμούς, τα ποσά ανάθεσης θεωρούνται μικρά²¹³. Ομοίως, και στην παράβαση έτους 2015, κατατέθηκε και μια ακόμα οικονομική προσφορά από τρίτη εταιρεία, υψηλότερη από την προσφορά των συμπραττούσων σε κάθε τομέα Λαϊκών Αγορών. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η ΓΛΑΡΟΣ, όπως εκτέθηκε και στην ενότ. II.4, κατέχει την τέταρτη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [5-10]%, ενώ η οικονομική της δύναμη δεν κρίνεται ως σημαντική²¹⁴. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση²¹⁵. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στις υπό κρίση συμπράξεις, κατά τα αναφερόμενα στις ενότ. V.1 και V.4²¹⁶.

Διάρκεια των παραβάσεων

119. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότ. V.1, η διάρκεια της παράβασης της ΓΛΑΡΟΣ για τη σύμπραξη με την ALBA άρχεται

²¹³ [...]

²¹⁴ [...].

²¹⁵ [...].

²¹⁶ [...].

στις 12.10.2011 και λήγει στις 13.03.2013, ενώ σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην ενότ. V.4, η διάρκεια της παράβασης της ΓΛΑΡΟΣ για τη σύμπραξη με την ΝΕΙΛΟΣ άρχεται στις 20.11.2015 και λήγει στις 29.12.2015.

Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

120. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2: Βασικό ποσό προστίμου για την ΓΛΑΡΟΣ

Εμπλεκόμενο μέρος / ΓΛΑΡΟΣ	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ALBA)	[...]	[...]%	[...]
Έτος 2015 (σύμπραξη με ΝΕΙΛΟΣ)	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

121. Εν προκειμένω, μετά την αναπροσαρμογή με βάση το κατά νόμο ανώτατο όριο προστίμου (10%), τα πρόστιμα για τις προαναφερθείσες παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 3: Ποσό προστίμου για την ΓΛΑΡΟΣ μετά την εφαρμογή του 10%

Εμπλεκόμενο μέρος / ΓΛΑΡΟΣ	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ALBA)	[...] [...]	[...]	19.871
Έτος 2015 (σύμπραξη με ΝΕΙΛΟΣ)	[...] [...]	[...]	2.414

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

122. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος των προστίμων για την ΓΛΑΡΟΣ διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 4: Ποσό προστίμου για την ΓΛΑΡΟΣ μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / ΓΛΑΡΟΣ	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ALBA)	[...]	[...] %	[...]
Έτος 2015 (σύμπραξη με ΝΕΙΛΟΣ)	[...]	[...] %	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

123. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²¹⁷. Ως εκ τούτου, τα τελικά προτεινόμενα πρόστιμα για την εταιρεία ΓΛΑΡΟΣ διαμορφώθηκαν ως ακολούθως:

Πίνακας 5: Τελικό ποσό προστίμου για την ΓΛΑΡΟΣ μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / ΓΛΑΡΟΣ	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης 15%
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ALBA)	[...]	15%	11.823
Έτος 2015 (σύμπραξη με ΝΕΙΛΟΣ)	[...]	15%	1.436

VIII.1.2 ΕΥΡΩΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Ε.Π.Ε. (EUROPRISE)

²¹⁷ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

124. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς τις παραβάσεις της εταιρείας EUROPRISE - παραβάσεις οι οποίες ναι μεν εκτείνονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενοτ. III και VII, και συνεπώς επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, την αγορά χημικών τουαλετών - λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος η εμπλεκόμενη στη σχετική αγορά των χημικών τουαλετών κατά τη διάρκεια της κάθε παράβασης, όπως αυτή περιγράφεται στις ενότ. V.2 και V.3. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

**Πίνακας 6: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την Europrise
ως προς τις παραβάσεις των ενοτήτων V.2 και V.3**

Εμπλεκόμενο μέρος / Europrise	Κύκλοι εργασιών χημικών τουαλετών	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με TOI-TOI)	[...]	[...]
Έτη 2014- 2015 ²¹⁸ (σύμπραξη με ALBA)	[...]	[...]

Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

125. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

126. Σχετικά με την σοβαρότητα των διαπιστούμενων εν προκειμένω διακριτών παραβάσεων της εταιρείας EUROPRISE, όπως αυτές περιγράφονται στις ανωτέρω ενότητες, σημειώνονται τα ακόλουθα:

127. Ως προς το είδος της παράβασης, η EUROPRISE προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τη νόθευση διαγωνισμών και κατανομή της αγοράς. Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν κατανομή αγορών συνιστούν ιδιαίτερα σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (κατανομή αγορών) έχει από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία από γεωγραφικής άποψης ναι μεν εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενοτ. III και VII. Επισημαίνεται ωστόσο, ως προς την παράβαση που αφορά στο διαγωνισμό των Λαϊκών Αγορών το 2014, ότι εκτός της EUROPRISE και της έτερης συμπράττουσας (ALBA)

²¹⁸ Λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών μόνο έξι μηνών (βλ. κατωτέρω παράγραφο 128 σχετικά με τη διάρκεια της παράβασης)

κατατέθηκε και μια ακόμα οικονομική προσφορά από τρίτη εταιρεία, υψηλότερη από τις προσφορές των συμπραττουσών, ενώ η τελική τιμή ανάθεσης των [...]€ ήταν σημαντικά χαμηλότερη από την αρχικώς προσφερόμενη (σχεδόν κατά το ήμισυ), γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω το πραγματικό αντίκτυπο των πρακτικών στο επίπεδο των τιμών²¹⁹. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η EUROPRISE κατέχει την δεύτερη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [25-35]%. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση²²⁰. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στις υπό κρίση συμπράξεις, κατά τα αναφερόμενα στις ενότ. V.2 και V.3.

Διάρκεια των παραβάσεων

128. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότ. V.2 η διάρκεια της παράβασης της EUROPRISE για τη σύμπραξη με την ΤΟΙ ΤΟΙ άρχεται στις 13.03.2012 και λήγει στις 30.07.2013 ενώ σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην ενότ. V.3 η διάρκεια της παράβασης της EUROPRISE για τη σύμπραξη με την ALBA άρχεται στις 22.09.2014 και λήγει στις 17.02.2015.

Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

129. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 7: Βασικό ποσό προστίμου για την Europrise

Εμπλεκόμενο μέρος / Europrise	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με ΤΟΙ-ΤΟΙ)	[...]	[...]%	[...]
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με ALBA)	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

²¹⁹ [...].

²²⁰ [...]

130. Εν προκειμένω, μετά την αναπροσαρμογή με βάση το κατά νόμο ανώτατο όριο προστίμου (10%), τα πρόστιμα για τις προαναφερθείσες παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 8: Ποσό προστίμου για την Europrise μετά την εφαρμογή του 10%

Εμπλεκόμενο μέρος / Europrise	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με ΤΟΙ-ΤΟΙ)	[...] [...]	[...]	[...]
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με ALBA)	[...] [...]	[...]	[...]

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

131. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος των προστίμων για την EUROPRIZE διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 9: Ποσό προστίμου για την Europrise μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / Europrise	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με ΤΟΙ-ΤΟΙ)	[...]	[...]%	[...]
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με ALBA)	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

132. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα

και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²²¹. Ως εκ τούτου, τα τελικά προτεινόμενα πρόστιμα για την εταιρεία EUROPRISE διαμορφώνονται ως ακολούθως:

Πίνακας 10: Τελικό ποσό προστίμου για την Europrise μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / Europrise	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης 15%
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με ΤΟΙ-ΤΟΙ)	[...]	15%	39.420
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με ALBA)	[...]	15%	13.522

VIII.1.3 ALBA Ε.Π.Ε.

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

133. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς τις παραβάσεις της εταιρείας ALBA - παραβάσεις οι οποίες ναι μεν εκτείνονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενοτ. III και VII, και συνεπώς επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, την αγορά χημικών τουαλετών - λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος η εμπλεκόμενη στη σχετική αγορά των χημικών τουαλετών κατά τη διάρκεια της κάθε παράβασης, όπως αυτή περιγράφεται στις ενότ. V.1 και V.3. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

Πίνακας 11: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την ALBA ως προς τις παραβάσεις των ενοτήτων V.1 και V.3

Εμπλεκόμενο μέρος / ALBA	Κύκλοι εργασιών χημικών τουαλετών	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]	[...]
Έτη 2014- 2015 ²²² (σύμπραξη με Europrise)	[...]	[...]

²²¹ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

²²² Λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών μόνο έξι μηνών (βλ. κατωτέρω παράγραφο 137 σχετικά με τη διάρκεια της παράβασης)

Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

134. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

135. Σχετικά με την σοβαρότητα των διαπιστούμενων εν προκειμένω διακριτών παραβάσεων της εταιρείας ALBA, όπως αυτές περιγράφονται στις ενότ. V.1 και V.3, σημειώνονται τα ακόλουθα:

136. Ως προς το είδος της παράβασης, η ALBA προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τη νόθευση διαγωνισμών και κατανομή της αγοράς. Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν κατανομή αγορών συνιστούν ιδιαίτερα σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (κατανομή αγορών) έχει από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία από γεωγραφικής άποψης, ναι μεν εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενότ. III και VII. Επισημαίνεται, ωστόσο, ως προς την παράβαση ετών 2011-2013 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ), ότι σε δύο (2) εκ των τεσσάρων (4) διαγωνισμών, στους οποίους η ALBA προέβη σε χειραγώγηση, κατατέθηκε τουλάχιστον μια ακόμα οικονομική προσφορά από τρίτη εταιρεία, υψηλότερη από την προσφορά της συμπράττουσας – μειοδότη, γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω το πραγματικό αντίκτυπο των πρακτικών στο επίπεδο των τιμών²²³, ενώ για τους άλλους δύο (2) διαγωνισμούς, τα ποσά ανάθεσης θεωρούνται μικρά²²⁴. Ομοίως, και στην παράβαση για το διαγωνισμό των Λαϊκών Αγορών Αθήνας το 2014, εκτός της ALBA και της έτερης συμπράττουσας (Europrise), κατατέθηκε και μια ακόμα οικονομική προσφορά από τρίτη εταιρεία, υψηλότερη από την προσφορά της ALBA καθώς και το ότι η τελική τιμή ανάθεσης των 8€ ήταν σημαντικά χαμηλότερη από την αρχικώς προσφερόμενη (σχεδόν κατά το ήμισυ), γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω το πραγματικό αντίκτυπο των πρακτικών στο επίπεδο των τιμών²²⁵. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η ALBA κατέχει την τρίτη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενο μερίδιο της τάξεως του [15-25]%. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση²²⁶. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στις υπό κρίση συμπράξεις, κατά τα αναφερόμενα στις ενότ. V.1 και V.3²²⁷.

²²³[...].

²²⁴[...].

²²⁵ Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν, ότι η τιμή κατακύρωσης στο έργο [...] (όπου συνέπραξε με την Europrise) δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά από παρόμοια έργα (στα οποία δεν υπήρξε σύμπραξη) της ίδιας Αναθέτουσας Αρχής. [...].

²²⁶[...].

²²⁷[...].

Διάρκεια των παραβάσεων

137. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότ. V.1 η διάρκεια της παράβασης της ALBA για τη σύμπραξη με την ΓΛΑΡΟΣ άρχεται στις 12.10.2011 και λήγει στις 13.03.2013, ενώ σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην ενότ. V.3 η διάρκεια της παράβασης της ALBA για τη σύμπραξη με την EUROPRISE άρχεται στις 22.09.2014 και λήγει στις 17.02.2015.

Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

138. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 12: Βασικό ποσό προστίμου για την ALBA

Εμπλεκόμενο μέρος / ALBA	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]	[...]%	[...]
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με Europrise)	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

139. Εν προκειμένω, μετά την αναπροσαρμογή με βάση το κατά νόμο ανώτατο όριο προστίμου (10%), τα πρόστιμα για τις προαναφερθείσες παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 13: Ποσό προστίμου για την ALBA μετά την εφαρμογή του 10%

Εμπλεκόμενο μέρος / ALBA	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...] [...]	[...]	[...]
Έτη 2014- 2015	[...]	[...]	[...]

(σύμπραξη με Europrise)	[...]		
-------------------------	-------	--	--

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

140. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος των προστίμων για την ALBA διαμορφώθηκε ως εξής:

Πίνακας 14: Ποσό προστίμου για την ALBA μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / ALBA	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]	[...]%	[...]
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με Europrise)	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

141. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²²⁸. Ως εκ τούτου, τα τελικά προτεινόμενα πρόστιμα για την εταιρεία ALBA διαμορφώθηκαν ως ακολούθως:

Πίνακας 15: Τελικό ποσό προστίμου για την ALBA μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / ALBA	Ποσό προστίμου μετά την κατ'	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση
--------------------------	------------------------------	----------------------------------	-------------------------------

²²⁸ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

	εξαιρέση μείωση		λόγω διευθέτησης 15%
Έτη 2011- 2013 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]	15%	62.969
Έτη 2014- 2015 (σύμπραξη με Europrise)	[...]	15%	9.985

VIII.1.4 ΤΟΙ ΤΟΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ (ΤΟΙ ΤΟΙ)

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

142. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς τις παραβάσεις της εταιρείας ΤΟΙ ΤΟΙ - παράβαση η οποία ναι μεν εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω υπό ενοτ. ΙΙΙ και VII, και συνεπώς επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, την αγορά χημικών τουαλετών - λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατ' έτος η εμπλεκόμενη στη σχετική αγορά των χημικών τουαλετών κατά τη διάρκεια της παράβασης, όπως αυτή περιγράφεται ανωτέρω. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

**Πίνακας 16: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την ΤΟΙ ΤΟΙ
ως προς την παράβαση της ενότητας V.2**

Εμπλεκόμενο μέρος / ΤΟΙ ΤΟΙ	Κύκλοι εργασιών χημικών τουαλετών	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με Europrise)	[...]	[...]

Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

143. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

144. Σχετικά με την σοβαρότητα της διαπιστούμενης εν προκειμένω παράβασης της ΤΟΙ ΤΟΙ, σημειώνονται τα ακόλουθα:

145. Ως προς το είδος της παράβασης, η ΤΟΙ ΤΟΙ προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τη νόθευση διαγωνισμών και κατανομή της αγοράς. Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν κατανομή αγορών συνιστούν ιδιαίτερα σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς

εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (κατανομή αγορών) έχει από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία, ναι μεν εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, με τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, που εκτέθηκαν ανωτέρω. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η ΤΟΙ-ΤΟΙ κατέχει την πρώτη θέση στην αγορά, με εκτιμώμενα μερίδια της τάξεως του [35-45]%. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση²²⁹. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναφερόμενα στην ενότ. V.2.

Διάρκεια των παραβάσεων

146. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότ V.2., η διάρκεια της παράβασης της ΤΟΙ – ΤΟΙ (σύμπραξη με EUROPRISE) άρχεται στις 13.03.2012 και λήγει στις 30.07.2013.

Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

147. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 17: Βασικό ποσό προστίμου για την ΤΟΙ ΤΟΙ

Εμπλεκόμενο μέρος/ ΤΟΙ ΤΟΙ	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτη 2012- 2013			
(σύμπραξη με Europrise)	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

148. Εν προκειμένω, μετά την αναπροσαρμογή με βάση το κατά νόμο ανώτατο όριο προστίμου (10%), τα πρόστιμα για τις προαναφερθείσες παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 18: Ποσό προστίμου για την ΤΟΙ ΤΟΙ μετά την εφαρμογή του 10%

²²⁹ [...].

Εμπλεκόμενο μέρος / ΤΟΙ ΤΟΙ	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με Europrise)	[...] [...]	[...]	[...]

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

149. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ΤΟΙ ΤΟΙ διαμορφώθηκε ως εξής:

Πίνακας 19: Ποσό προστίμου για την ΤΟΙ ΤΟΙ μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / ΤΟΙ ΤΟΙ	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτη 2012- 2013 (σύμπραξη με Europrise)	[...]	[...] %	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

150. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²³⁰. Ως εκ τούτου, το τελικό προτεινόμενο πρόστιμο διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Πίνακας 20: Τελικό ποσό προστίμου για την ΤΟΙ ΤΟΙ μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / ΤΟΙ ΤΟΙ	Ποσό προστίμου μετά την κατ'	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση

²³⁰ Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

	εξάιρεση μείωση		λόγω διευθέτησης 15%
Έτη 2012- 2013	[...]	15%	60.078
(σύμπραξη με Europrise)			

VIII.1.5 ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

151. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς την παράβαση της εταιρείας ΝΕΙΛΟΣ - παράβαση η οποία περιορίζεται σε μια διαγωνιστική διαδικασία και γεωγραφικά εντός της Αττικής, η οποία, ωστόσο, καταλαμβάνει μεγάλο τμήμα της επικράτειας, και συνεπώς εκτιμάται ότι επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, την αγορά χημικών τουαλετών - λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε το έτος 2015 η εμπλεκόμενη στη σχετική αγορά των χημικών τουαλετών κατά τη διάρκεια της παράβασης, όπως αυτή περιγράφεται στην ενότ. V.4. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

**Πίνακας 21: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την ΝΕΙΛΟΣ
ως προς την παράβαση της ενότητας V.4**

Εμπλεκόμενο μέρος / ΝΕΙΛΟΣ	Κύκλοι εργασιών χημικών τουαλετών	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτος 2015²³¹		
(σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]	[...]

Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

152. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

153. Σχετικά με την σοβαρότητα της διαπιστούμενης εν προκειμένω παράβασης της ΝΕΙΛΟΣ, όπως αυτή περιγράφεται στην ενότ. V.4 σημειώνονται τα ακόλουθα:

154. Ως προς το είδος της παράβασης, η ΝΕΙΛΟΣ προέβη σε οριζόντια συμφωνία με αντικείμενο τη νόθευση διαγωνισμού και κατανομή της αγοράς. Οριζόντιες συμπράξεις που ενέχουν κατανομή αγορών συνιστούν ιδιαίτερα σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον πραγματικό (ή δυνητικό) αντίκτυπο στην αγορά, θεωρείται ότι ο διαπιστωθείς εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας (κατανομή αγορών) έχει

²³¹ Λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών μόνο δύο μηνών (βλ. κατωτέρω παράγραφο 155 σχετικά με τη διάρκεια της παράβασης)

από τη φύση του αντίκτυπο στην αγορά, η οποία αφορά στον Νομό Αττικής. Επισημαίνεται ωστόσο, ότι στον διαγωνισμό των Λαϊκών Αγορών, εκτός των συμπραττουσών, κατατέθηκε και μια ακόμα οικονομική προσφορά από τρίτη συμμετέχουσα, υψηλότερη από την προσφορά των συμπραττουσών σε κάθε τομέα Λαϊκών Αγορών. Σε σχέση με το βάρος της επιχείρησης στην αγορά, η ΝΕΙΛΟΣ όπως εκτέθηκε και στην ενότ. V.4, δραστηριοποιείται μόνο περιστασιακά στην εν λόγω αγορά (με αμελητέο μερίδιο), στην υπό εξέταση, δε, περίπτωση, η συμμετοχή της περιορίζεται σε έναν διαγωνισμό ενώ η οικονομική της δύναμη δεν κρίνεται ως σημαντική. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση. Τέλος η συμπράττουσα επιχείρηση συμμετείχε άμεσα στην υπό κρίση σύμπραξη, κατά τα αναφερόμενα στην ενότ. V.4.

Διάρκεια των παραβάσεων

155. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότ. V.4, η διάρκεια της παράβασης της ΝΕΙΛΟΣ για τη σύμπραξη με την ΓΛΑΡΟΣ άρχεται στις 20.11.2015 και λήγει στις 29.12.2015.

Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

156. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 22: Βασικό ποσό προστίμου για την ΝΕΙΛΟΣ

Εμπλεκόμενο μέρος/ ΝΕΙΛΟΣ	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Έτος 2015 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)			
	[...]	[...]%	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

157. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο (10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ήτοι του 2015), όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 23: Ποσό προστίμου για την ΝΕΙΛΟΣ μετά την εφαρμογή του 10%

Εμπλεκόμενο μέρος / ΝΕΙΛΟΣ	Συνολικός κ.ε. τελευταίου έτους παράβασης	Ανώτατο όριο (10%)	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου
Έτος 2015	[...]	[...]	[...]
(σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]		

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

158. Με βάση τα προεκτεθέντα, κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] % λόγω της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου για την ΝΕΙΛΟΣ διαμορφώθηκε ως εξής:

Πίνακας 24: Ποσό προστίμου για την ΝΕΙΛΟΣ μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εμπλεκόμενο μέρος / ΝΕΙΛΟΣ	Ποσό προστίμου μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Έτος 2015	[...]	[...]	[...]
(σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)			

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

159. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης εκάστη εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας²³². Ως εκ τούτου, το τελικό προτεινόμενο πρόστιμο διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Πίνακας 25: Τελικό ποσό προστίμου για την ΝΕΙΛΟΣ μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εμπλεκόμενο μέρος / ΝΕΙΛΟΣ	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης 15%

²³² Βλ. ΕΑ 704/2020 παρ. 37.

Έτος 2015 (σύμπραξη με ΓΛΑΡΟΣ)	[...]	15%	258
-----------------------------------	-------	-----	-----

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αποφάσισε ομοφώνως, σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 704/2020 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ:

Την αποδοχή, σύμφωνα με το ανωτέρω σκεπτικό, των ως άνω αναφερομένων Προτάσεων Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθησαν από τις επιχειρήσεις **ΤΟΙ ΤΟΙ (HELLAS) ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ, ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΕ, Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ ΕΠΕ, ALBA TEXTILE AGENCY ΕΠΕ και ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ**, κατά την ως άνω απλοποιημένη διαδικασία, ενώ,

Διαπιστώνει ότι οι ως άνω εταιρείες παραβίασαν σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, το άρθρο 1 του ν. 3959/2011 λόγω της συμμετοχής τους σε απαγορευμένες οριζόντιες συμπράξεις δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν ανωτέρω.

Υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν, εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει, και να παραλείπουν στο μέλλον τις διαπιστωθείσες στο ως άνω σκεπτικό παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011.

Επιβάλλει τα πρόστιμα που αναλύθηκαν ανωτέρω για την τέλεση των διαπιστωθεισών στο ως άνω σκεπτικό παραβάσεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, ήτοι, **ποσού 60.078,0 ευρώ**, για την **ΤΟΙ ΤΟΙ (HELLAS) ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ**, **ποσού 52.942,0 ευρώ** για την **ΕΥΡΟΠΡΑΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΠΕ**, **ποσού 13.259,0 ευρώ** για την **Α.Φ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ Μ.ΕΠΕ (δ.τ. ΓΛΑΡΟΣ)**, **ποσού 72.954,0 ευρώ** για την **ALBA TEXTILE AGENCY ΕΠΕ**, **ποσού 258,0 ευρώ** για την **ΝΕΙΛΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ**.

Η απόφαση εκδόθηκε την **5^η Αυγούστου 2021**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Στεφάτος

Ιωάννης Λιανός

Η Γραμματέας

Ευγενία Ντόρντα